EILANDSRAAD VAN ARUBA

Notulen 1966 **No.** 8

NOTULEN

van de openbare vergadering van de Eilandsraad

op donderdag 1 december 1966 des avonds om 8.00 uur.

Behandelde onderwerpen:

1. Brief van de Club Orquidea dd. 30 maart 1966, houdende kennisgeving van de oprichting van de "Orquidea Relief Committee" San Nicolaas. (Comité hulpverlening brandslachtoffers San Nicolaas). (Ag. no. 3363; bijlage 1966 no. 14).

2. Brief van de Algemene Nederlands Antilliaanse Ambtenaren Federatie dd. 21 december 1965, waarbij wordt aangeboden afschrift van een brief, gericht aan de heer Minister-President van de Nederlandse Antillen, betreffende de verhoging van de duurtetoeslag. (Ag.no. 12028; bijlage 1966 no. 15).

3. Brief van het Bestuurscollege dd. 13 mei 1966 no. 97U, houdende aanbieding van de Projektenlijst tweede fase Ontwikkelingsplan Aruba. (Ag.no. 97U; bijlage 1966 no. 37).

4. Ontwerp-eilandsverordening tot wijziging van de Eilandsverordening aansluitingskosten Water- en Energiebedrijf (Ab. 1958 no. 20). (Ag.no. 295; bijlage 1966 no. 5).

5. Ontwerp-eilandsverordening tot wijziging van de Invorderingsverordening Aruba 1953 (Ab. 1953 no. 22). (Ag.no. 191; bijlage 1966 no. 9).

6. Brief van het Bestuurscollege dd. 24 mei 1966, houdende verzoek om machtiging tot het voeren van rechtsgedingen inzake de invordering van studiekosten. (Ag.no. 1128; bijlage 1966 no. 12).

7. Brief van het Bestuurscollege dd. 23 mei 1966 no. 4762/ 1965 betreffende de bouw van een eet- was- en kleedgelegenheid bij de haven van Oranjestad. (Behandeling in tweede instantie zoals verzocht in de huishoudelijke vergadering van 21 januari 1966), (Ag.no. 4762/1965; bijlage 1966 no. 1).

<u>VOORZITTER</u>: O.S. Henriquez, Gezaghebber.

<u>SEKRETARIS</u>: A.J. Muyale, Wnd. Sekretaris van het eilandgebied.

<u>Aanwezig zijn de leden</u>: W.C.Anslijn, L.A.I.Chance, E.R.Finck, J.Erasmus, F.V.Laclé, J.Geerman, L.Croes, J.U.Maduro, I.S. de Cuba, A.Falconi, L.V. Britten, C.A.Eman, D.Flemming, D.Tromp, F.D.Figaroa, A.Werleman, M.Croes, alsmede de gedeputeerden D.C.Mathew en G.A.Oduber.

<u>Afwezig zijn de leden</u>: A.I.W.Wijngaarde, M.Irausquin, M. de Cuba en D.G. Croes.

DE VOORZITTER: Ik open hiermede deze openbare vergadering van de Eilandsraad en ik heet U allen van harte welkom. Aan de orde is thans het eerste agenda-punt.

1. Brief van de Club Orquidea dd. 30 maart 1966, houdende kennisgeving van de oprichting van de "Orquidea Relief Committee" San Nicolaas. (Comité hulpverlening brandslachtoffers San Nicolaas). (Ag. no. 3363; bijlage 1966 no. 14).

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik heb slechts een verzoek. Ik zal het zeer op prijs stellen indien door tussenkomst van het Bestuurscollege de Raad tezijnertijd op de hoogte gesteld werd van wat dit comité gedaan heeft voor de slachtoffers, zodat de Raad een dankbrief kan richten aan dit comité. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Mijnheer Geerman, om zeker te zijn dat ik U goed heb begrepen. Bedoelt U het comité van de Club Orquidea, of het comité dat wordt opgericht?

DE HEER J.GEERMAN: Ja, Mijnheer de Voorzitter. Wij hebben het hier over "Orquidea Relief Committee".

DE VOORZITTER: Dat is dus een particulier comité en wij zijn daar niet van op de hoogte. Wij kunnen het hun wel vragen, als U wilt.

DE HEER GEERMAN: Ja, het Bestuurscollege vraagt en deelt dan aan de Raad mede wat dit comité gepresteerd heeft. Zij hebben immers hun brief gericht aan de Eilandsraad, ziet U?

DE VOORZITTER: Geen bezwaar.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, heeft het Relief Committee dat in het leven werd geroepen om deze mensen te helpen uitslag gebracht aan het Bestuurscollege over de werkzaamheden die zij verricht hebben en als zij dat al gedaan hebben, kunt U ons mededelen hoe de stand van zaken thans is?

DE HEER GEERMAN: Mag ik iets bijvoegen, Mijnheer de Voorzitter? Toevallig ben ik er van op de hoogte, dat dit Relief Committee aanstaande Zaterdag bijeenkomt om vier uur om het schrale huiswaar bij elkaar te stellen en ik denk dat zij dan het Bestuurscollege op de hoogte brengen van wat zij gedaan hebben.

DE VOORZITTER: Ik kan de heer Chance beantwoorden dat wij geen verslag van dit comité ontvangen hebben. Dit is eigenlijk ook niet vereist en het was ook niet te verwachten, omdat zij niet met gelden van de overheid te werk zijn gegaan. Dit comité is dus meer coördinerend opgetreden. Er waren dus vele verenigingen op Aruba die hebben willen helpen en die ook hebben geholpen met goederen en met geld. Behalve verenigingen waren er ook individuele personen, zakenlieden en maatschappijen. Dit comité is dus coördinerend opgetreden om de hulp, die verleend werd door al deze instanties en personen, ten behoeve van de slachtoffers te laten komen. Het is mij niet bekend of dit comité dus daarvan een administratie heeft bijgehouden. Ik kan mij herinneren, dat de eerste paar dagen de giften binnenstroomden, dat men op een gegeven ogenblik zelfs niet wist van wie ze kwamen. Maar er is geen bezwaar van de zijde van het Bestuurscollege om contact op te nemen met het comité en op verzoek van de Eilandsraadsleden te vragen of zij een verslag kunnen uitbrengen van hun werkzaamheden in deze.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik ben een beetje laat gekomen en daarom heb ik in de eerste ronde niet het woord gevoerd, maar volgens mij is deze brief meer gericht aan de Raad ter kennisneming, om vooruitlopende daarop, wanneer zij enige financiële steun in welke vorm dan ook van het eilandgebied nodig mochten hebben, zich tot het Bestuurscollege of tot de Eilandsraad te kunnen wenden. Ik geloof dat wij kunnen volstaan met te wachten tot wanneer zij daartoe overgaan. Het is natuurlijk toe te juichen dat dit comité in het leven is geroepen en het goed werk heeft gedaan. Dat onderstreep ik en mijn fraktie zeker, maar ik geloof,dat wij eerst moeten wachten tot wanneer dit comité zich tot het Bestuurscollege of tot het eilandgebied wendt om bepaalde steun.

DE VOORZITTER: Ik geloof, dat wat U daar stelt in overeenstemming is met de andere heren. De andere heren hebben namelijk, voordat U binnenkwam, alleen maar gevraagd om een verslag te krijgen van dit comité ten aanzien van de werkzaamheden. Verder gaan wij dus nog niet. Ik zou dus inderdaad willen voorstellen om dit stuk thans ter kennisgeving aan te nemen.

Op voorstel van de Voorzitter wordt dit stuk voor kennisgeving aangenomen.

2. Brief van de Algemene Nederlands Antilliaanse Ambtenaren Federatie dd. 21 december 1965, waarbij wordt aangeboden afschrift van een brief, gericht aan de heer Minister-President van de Nederlandse Antillen, betreffende de verhoging van de duurte-toeslag. (Ag. no. 12028; bijlage 1966 no. 15).

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, wij kunnen hier de hele avond over dit onderwerp spreken, maar aangezien het Bestuurscollege in de Memorie van antwoord duidelijk heeft gezegd, dat zij uitvoerig op de onderhavige aangelegenheid terug zal komen, is het niet noodzakelijk om vanavond over dit onderwerp te spreken.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik kan mij wel verenigen met de woorden van deze spreker. Ik heb gezien dat het Bestuurscollege hierop alsnog zal terugkomen. Intussen is deze brief feitelijk niet gericht aan de Raad. Het is een afschrift gestuurd aan de Raad. Ik meen, dat hierop reeds een reactie is geweest in de Staten n.l. dat de Minister-President zou hebben toegezegd, dat de duurte-toeslag binnenkort zou worden geincorporeerd in de salariering. Dus ik geloof niet dat deze zaak helemaal afgerond is voor een behandeling vanavond. Ik zou willen voorstellen om, in de eerste plaats de reactie van het Bestuurscollege af te wachten en te zien wat er op Curacao gebeurt in de Staten.

DE HEER A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, wij zien uit deze brief aan het Bestuurscollege in de Memorie van Antwoord dát deze kwestie thans een punt van studie bij het Bestuurscollege uitmaakt. Wij kunnen ons natuurlijk mee verenigen, echter zouden wij deze vraag willen stellen, n.l. of het Bestuurscollege ons kan toezeggen of deze studie misschien binnen drie maanden of zo geeindigd kan zijn, zodat wij een antwoord kunnen tegemoet zien.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, als ik mijn niet vergis heb ik gehoord dat de Landsregering van plan was om de incorporatie van de duurte-toeslag te laten ingaan met december, indien wij klaar zouden komen. Ik wil vragen of U een of andere mededeling hierover kunt doen. Ook, als ik mij niet vergis, zouden zij bijvoorbeeld op Curacao een of andere regeling getroffen hebben waarbij de gehuwde ambtenaressen haar volle salaris zouden krijgen. Kunt U ons mededelen of dit waar is? Misschien hebt U iets ontvangen van de Landsregering en zo niet, heeft het Bestuurscollege dan een of andere manier om dit te regelen of is het de bedoeling van

het Bestuurscollege om dit ook te regelen door een of ander incorporatie. Kunt U ons mededelen, Mijnheer de Voorzitter, wat de plannen van het Bestuurscollege zijn in deze?

DE VOORZITTER: Als er geen andere sprekers zijn die het woord wensen in de eerste ronde, dan zal nu de gedeputeerde van Financiën overgaan tot de beantwoording.

DE HEER G.A. ODUBER, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats wil ik stellen dat de heren Geerman en Eman naar voren brachten, dat de kwestie op zich nog in studie is bij het Bestuurscollege, zoals gesteld in de Memorie van Antwoord uitvoerig hierop zal terugkomen. Over de specifieke vraag van de heer Werleman hoe lang het nog zou duren voordat het verslag aan de Raad voorgelegd zou worden, kan ik hierbij mededelen, dat de werkzaamheden, dus het onderzoek, de evaluatie van de personeelspositie, de verschillende rangen, etc., door dezelfde expert, uitgezonden vanuit Nederland op verzoek van het Land, ook hier een studie gemaakt werd en dat men er nog steeds mee bezig is. Gezamenlijk met deze mensen zijn onze personeelsmensen nu belast met deze werkzaamheden, welker uitslagen wij dus tezijnertijd als grondslag zullen gebruiken voor deze kwestie aangaande de eventuele incorporatie van de duurtetoeslag in het basis-salaris.
De heer Chance had het over de gehuwde vrouwelijke ambtenaren en vroeg hoe lang dit nog zou duren en hoe het beleid van het College zal zijn ten aanzien hiervan. Ik zou de heer Chance willen mededelen dat deze kwestie begonnen is toen zich nog bij het Land ook zulke problemen voordeden. Men heeft deze zaak in studie en ter rechttrekking van de hele zaak wacht het College af wat de beslissing van het Land is ten aanzien hiervan. Het College zal het beleid volgen dat het Land hierin genomen heeft, voor de gehuwde vrouwelijke ambtenaren. Ik geloof dat deze zaak intussen binnen is.

DE VOORZITTER: De heer Werleman heeft nog gevraagd of toegezegd kan worden of deze studie in drie maanden voltooid zal zijn. Dit is ons niet bekend want deze deskundige uit Nederland, waar de heer Gedeputeerde reeds over gesproken heeft, die zijn dus al een maand of twee bezig, maar die zijn uitgekomen op verzoek van de Antilliaanse Regering. Zij werken dus niet voor het Eilandgebied. Zij brengen rapport uit aan de Antilliaanse Regering. Wij hebben wel enkele besprekingen meegemaakt, maar wij zijn niet in staat om te oordelen hoever zij zijn met hun werk en dus ook niet in staat om U toe te zeggen of dit binnen drie maanden gereed zal zijn. Wij hebben wel de indruk dat dat het streven is, dus om binnen zeer korte tijd met een afgerond voorstel te komen. Maar wij zullen dat even moeten afwachten.
Ik ga thans over tot de tweede ronde. Zijn er leden die het woord willen voeren?

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, volgens mij is die kwestie die ik naar voren gebracht heb al op Curacao geregeld bij het Eilandgebied en ik denk ook bij het Land. Ik vraag daarom de mening van het Bestuurscollege of het Eilandgebied. Moeten wij dit ook afwachten of is het Bestuurscollege van plan om een beslissing hierin te nemen?

DE VOORZITTER: Misschien mag ik nog even aanvullen wat de heer Gedeputeerde naar voren gebracht heeft. Inderdaad is de regeling door het Land reeds getroffen en door het Eilandgebied Curacao ook en inmiddels op Aruba zijn wij ook zo ver, dat wij dezelfde regeling gaan treffen, die het Land getroffen heeft. Het concept ligt klaar en zal een dezer dagen uitkomen. De vertraging op Aruba was het gevolg van een juridisch probleem omdat de duurtetoeslagregeling op zichzelf nog nooit bij eilandsregeling, althans

niet administratief eilandelijk, geregeld. Dus Curacao kon makkelijk haar eigen regeling wijzigen en wij moesten eigenlijk een landsregeling gaan wijzigen. Dus wij zaten administratief-juridisch met een probleem, maar dat is inmiddels opgelost en wij zullen op zeer korte termijn bekend maken dat dit geregeld is én het zal dus dezelfde regeling zijn die de Landsregering getroffen heeft.

DE HEER A. WERLEMAN: Ik ben blij te vernemen dat men zo spoedig mogelijk het rapport klaar zal hebben maar ik meen uit de woorden van de Gedeputeerde Oduber te hebben gehoord dat hij over de evaluatie van de functies sprak. Mijnheer de Voorzitter, wat wij toentertijd aangevraagd hadden was niet herwaardering van de functies. Wij hebben gevraagd om aanpassing van de lonen en salarissen aan de gestegen kosten van levensonderhoud. Dat zijn twee verschillende dingen en als men dit aan elkaar wil koppelen, dan kan het Bestuurscollege dat zeker doen, maar dat was niet onze bedoeling, dus tezijnertijd zien wij nog steeds met belangstelling uit naar de beantwoording van onze vraag toentertijd in dit rapport, wanneer dat dan klaar is. Ik dank U.

DE VOORZITTER: Het schijnt dat ik ter verduidelijking nog het volgende kan stellen, dat het onderzoek door deze deskundige niet alleen een taakbeoordeling inhoudt, maar ook een herwaardering van de salarissen. Dat houdt natuurlijk wel verband met de gestegen kosten van levensonderhoud, want het zou dus kunnen zijn - en nu spreek ik even theoretisch - dat in bepaalde gevallen het salaris, laten wij zeggen hoger is dan men nu waardeert voor een bepaalde functie. Dan zou het niet nodig zijn om dit salaris te verhogen. Dan zouden dus de gestegen kosten van levensonderhoud al genoten worden. Nu heeft dus de Minister-President in zijn brief aan de ambtenarenbond, waarnaar wij dus gerefereerd hebben, gesteld, dat men niet wil vooruitlopen op de uitslag van het onderzoek door deze deskundigen gedaan, omdat men dan pas wanneer het rapport uitgebracht is, een zuiver beeld heeft van de salarissen. Men wil dus in de eerste plaats de incorporatie van de duurtetoeslag toepassen en in de tweede plaats het rapport afwachten van deze deskundige om dan pas een goed beeld te krijgen ten aanzien van de salarissen ten opzichte van de schalen en de rangen en de functies. Dan pas kan eventueel overwogen worden waar en in hoeverre nog een aanpassing nodig is in verband met de gestegen kosten van levensonderhoud. Dus er is toch wel een verband daar.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik heb niet gehoord of er een bepaalde termijn is toegezegd waarin het Bestuurscollege met voorstellen zou komen.

DE VOORZITTER: Wij kunnen twee dingen doen. Het Bestuurscollege is bereid om op korte termijn haar standpunt en haar advies uit te brengen, zoals de Raad het verzocht heeft naar aanleiding van de motie, die indertijd aanhangig is gemaakt. Maar indien wij dat nu doen, dus op korte termijn, dan zal dat niet een concreet voorstel kunnen inhouden omdat wij dus niet willen en kunnen vooruitlopen op dat rapport. Dus wij kunnen twee dingen doen. Wij kunnen het rapport afwachten en dat kan dus nog even duren en U dan een concreet advies geven, maar wij kunnen ook alvast nu een advies uitbrengen met ons standpunt en onze visie, maar dat zal dan niet zo concreet zijn.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik bedoel wanneer het rapport uitgebracht zal zijn, dat dan samen met Uw advies inderdaad concreet zal kunnen zijn. Hoe lang zou dat kunnen duren?

DE VOORZITTER: Dat heb ik reeds gesteld in antwoord op de vraag van de heer Werleman dat wij U nu geen toezegging kunnen doen over de tijd die de commissie nodig heeft. Nogmaals, de commissie is dus werkzaam op

Curacao. Die werkt in contact met de Landsregering en heeft enkele besprekingen met ons gehad. Wij verkeren niet in de positie om te voorspellen wanneer de Commissie hiermee gereed zal zijn. Ik kan U alleen een indruk geven. Wij hebben wel de indruk dat dit in een maand of twee, drie rond zal zijn. Wij hebben ook de indruk dat men wel hier echt achteraan zit en dat men druk bezig is hieraan te werken. De commissie doet niets anders dan dit, iedere dag en men is kennelijk van plan om een concreet rapport uit te brengen.

DE HEER C.A.EMAN: En aan de hand daarvan komt U ook met concrete voorstellen.

DE VOORZITTER:Dan kunnen wij met concrete voorstellen komen.

Op voorstel van de Voorzitter wordt dit stuk ter kennisgeving aangenomen.

3. Brief van het Bestuurscollege dd. 13 mei 1966 no. 97U, houdende aanbieding van de Projektenlijst tweede fase Ontwikkelingsplan Aruba. (Ag. no. 97U; bijlage 1966 no. 37).

De algemene beschouwingen worden geopend.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, als een waardig volksvertegenwoordiger kan ik niet nalaten om hedenavond het woord te voeren - al is het zeer kort - bij dit agendapunt no.3 - 2e fase Ontwikkelingsplan Aruba.
Mijnheer de Voorzitter, in het Algemeen Verslag over dit onderwerp komt de volgende passage voor:"Een ander lid, stellende dat de Lago Colony wat betreft natuurschoon, een van de mooiste plaatsen van Aruba is, vroeg of het Bestuurscollege met bedoelde direktie ook omtrent de overname van deze Colony door het eilandgebied zou willen onderhandelen, voordat alles aldaar wordt afgebroken".
In de Memorie van Antwoord heeft het Bestuurscollege de Raad medegedeeld dat een commissie werd ingesteld om na te gaan wat de mogelijkheden zijn tot vergroting van de economische ontwikkeling van San Nicolas en omgeving en het Bestuurscollege daaromtrent aanbeveling te doen. Het komt het Bestuurscollege wenselijk voor om de aanbeveling van de commissie af te wachten, waarna kan worden bepaald welke voorzieningen, waaronder ook toeristische, voor San Nicolas zullen worden getroffen.
In verband hiermede, Mijnheer de Voorzitter, kan ik niet nalaten om in deze Raad hedenavond op te merken, dat ik als volksvertegenwoordiger op 31 januari 1965, reeds een brief heb gericht aan het Bestuurscollege, in verband met bevordering van de toeristenindustrie op het oostelijke gedeelte van het eiland. Deze brief omvatte 6 paginas en was van vertrouwelijke aard.
Thans verzoek ik het Bestuurscollege een afschrift van deze brief aan de Eilandsraadsleden te doen toekomen, zodat zij ook kennis kunnen dragen van de vele voorstellen die deze brief inhoudt, b.v. overname van de Lago Colony, inclusief het huidige hospitaal aldaar en dit om te bouwen en het in te richten tot een hotel, het niet meer afbreken van de bungalows, de geschiktheid van de Rodgersbeach ter beoefening van watersport doordat de lagoen binnen het rif ligt, de aanwezigheid van een golf course vlak nabij, de aanwezigheid van tennisbanen, barbecue-pits, ook voor wat diepzee vissen of trolling betreft, in verband met bevordering van toerisme, is San Nicolas de aangewezen plaats, aangezien de visgronden niet zo ver uit de kust liggen; zo luidt gedeeltelijk mijn brief, Mijnheer de Voorzitter.
In verband met deze brief, wens ik hedenavond in deze Raad op te merken, wat het Bestuurscollege mij toen heeft geantwoord:"Langs deze weg bedanken wij U voor de voorstellen, vervat in Uw brief dd. 31 januari 1965 no. HB/27, inzake de bevordering van de toeristenindustrie op Aruba. Wij kunnen U de verzekering geven dat Uw voorstellen de volle aandacht van Ons College hebben". Zover de brief, Mijnheer de Voorzitter.

Een zeer kort antwoord, maar daarin werd ik toen verzekerd dat mijn voorstellen de volle aandacht van het Bestuurscollege zullen hebben. Naar aanleiding hiervan wens ik hedenavond het Bestuurscollege een categorische vraag te stellen:
Heeft het Bestuurscollege naar aanleiding van mijn brief, dd. 31 januari 1965, in verband met bevordering van toerisme, overleg gepleegd met de Lago-direktie, in verband met overname van de Lago Colony? Indien ja, wat was het antwoord van de Lago-direktie - indien niet, waarom werd er geen overleg gepleegd met de Lago-direktie?
Mijnheer de Voorzitter, ik kan niet nalaten om hedenavond op te merken, dat op 5 mei 1965, toen ik het genoegen had gehad een antwoord van het Bestuurscollege te mogen ontvangen omtrent de bevordering van het toeristenindustrie, naar aanleiding van mijn brief dd. 31 januari 1965, er toen geen sprake was geweest om een commissie in te stellen, die tot taak zou hebben om na te gaan wat er voor San Nicolas gedaan kan worden in verband met de economische ontwikkeling en daaromtrent aanbeveling te doen aan het Bestuurscollege. Verder - volgens mijn bescheiden mening is er omtrent de overname van de "Lago Colony" geen commissie nodig om dit voorstel bij het Bestuurscollege aan te bevelen. Ik denk dat het Bestuurscollege de voorzitter kennende, de kundigheid bezit, zodat de overname van de Lago Colony op geen aanbeveling van de ingestelde commissie hoeft te wachten. Want, Mijnheer de Voorzitter, ik zit reeds sedert 1949 in de politiek en ik weet uit ervaring hoe traag de commissies te werk gaan. En de toestand aldaar is onhoudbaar!
Mijnheer de Voorzitter, ik kan ook niet nalaten om hedenavond op te merken dat in het Algemeen Verslag een passage voorkomt die als volgt luidt: "Met betrekking tot de voorziening in de agrarische sector was een lid de mening toegedaan, dat aan de landbouw in het kader van het Ontwikkelingsplan (2e fase) meer aandacht had kunnen worden besteed. Zo is bijvoorbeeld - aldus dit lid - geen rekening gehouden met de mogelijkheid om ten behoeve van de landbouw regenwater op te vangen".
Mijnheer de Voorzitter, in de Memorie van Antwoord heeft het Bestuurscollege de Raad het volgende medegedeeld omtrent dit vraagstuk.
"In de tweede fase is vòor òpstelling van een plan voor bodemgebruik een bedrag van NAf. 300.000.-- opgenomen, terwijl daarenboven een post P.M. is geraamd voor het uitvoeren van dit plan. Binnen afzienbare tijd zal een commissie van landbouwdeskundigen van de "consulting Farms" uit Nederland en Frankrijk met het onderzoek op Aruba beginnen. Van het resultaat van dit onderzoek zal het afhangen, welke maatregelen moeten worden getroffen om de agrarische sector verder tot ontwikkeling te brengen."
Mijnheer de Voorzitter, in verband met dit onderwerp kan ik ook niet nalaten om hedenavond in deze Raad op te merken dat ik als volksvertegenwoordiger aan het Bestuurscollege reeds op 3 januari 1966, een brief heb gericht in verband met bodem conservatie, dus aanleggen van grote en kleine dammen, ter bevordering van landbouw op Aruba, en om zodoende het probleem der werkelooshei d enigzins ook te bestrijden.
Deze brief houdt in, uitgewerkte voorstellen en ik heb in die bewuste brief 19 verschillende punten aangehaald, waaronder ook het voorstel werd gedaan om kleine dammen zo spoedig mogelijk aan te leggen op domeingronden en zelfs op particuliere gronden om zodoende het regen-water dat thans na elke hevige regenbui zeewaarts stroomt, zoveel mogelijk te behouden. Mijn voorstel hield ook in dat deze werkzaamheden door de dienst Werkverschaffing werden uitgevoerd.
Mijnheer de Voorzitter, mijn brief van 3 januari 1966, gericht aan het Bestuurscollege omtrent dit onderwerp omvatte 3 pagina's en hedenavond wens ik in deze Raad op te merken dat het antwoord dat ik van het Bestuurscollege heb mogen ontvangen, op 24 juni 1966, dus na ruim 5½ maanden - slechts een briefje van 4 regels was, dat als volgt luidde:

"In antwoord op Uw brief dd. 3 januari 1966, nr HB/1, 1966, berichten wij U, dat door de afdeling Akkerbouw en Bedamming de laatste tijd reeds hard gewerkt is aan de bodem-conservatie . Verscheidene nieuwe dammen en water-reservoirs zijn aangelegd."
Tot zover het laconiek briefje van het Bestuurscollege.
Mijnheer de Voorzitter, naar aanleiding hiervan zal ik terugkomen bij de behandeling van de begroting 1967, d.w.z. dat ik op die vergadering zal willen vernemen van de reservoirs en de dammen die zijn aangelegd, hedenavond niet.
Mijnheer de Voorzitter, ik ben iemand die van natuurschoon houdt, daarom heb ik met leedwezen en zonder dat ik persoonlijk iets er aan kon doen, moeten zien, met tranen in mijn ogen, hoe het regenwater, dat zo broodnodig is ter bevordering van de landbouw op Aruba, zeewaarts stroomde na de hevige regenbuien van de laatste weken! ...
Mijnheer de Voorzitter, het voorstel vervat in mijn brief dd. 3 januari 1966, heb ik niet zomaar uit mijn duim gezogen, maar werd reeds aanbevolen door niet minder dan Prof. Ir. D.Dresden en Prof. Dr.Ir.J.Goudriaan, in hun uitgebrachte rapport "Het Welvaartsplan Nederlandse Antillen", en het staat op blz. 18 van dat rapport. Dus reeds 20 jaar geleden werd door twee professoren ter zake kundige, aanbevolen om grote en kleine dammen aan te leggen en zelfs op particuliere gronden, teneinde wegspoelinng van vruchtbare teelgrond te voorkomen en de grondwaterstand te verbeteren.
Mijnheer de Voorzitter, Richard Bradfield, professor van Soil Technology Cornell University, Ithaca, New York, heeft dit ook aanbevolen in zijn raport en ik zal nu een klein passage uit zijn rapport voorlezen:
"The government has built 50 to 60 small dams for storing surplus run-off water. Hundredsmore are needed."
Mijnheer de Voorzitter, ik vind dit vraagstuk zo belangrijk voor wat betreft de bevordering van landbouw op Aruba, speciaal in verband met aanleg van kleine dammen die naar mijn bescheiden mening aangelegd kunnen worden zonder dat men hoeft te wachten op het rapport van de commissie van landbouwdeskundigen, aangezien de uitvoering hiervan jaren zal kunnen duren.
Het Bestuurscollege heeft in hun "Memorie van Antwoord" hierover gehad.
En ik wil hedenavond het Bestuurscollege beleefd verzoeken een afschrift van mijn brief dd. 3 januari 1966 aan de Eilandsraad doen toekomen, zodat de Raad kennis kan nemen van wat precies mijn voorstellen zijn en dat de Raad in de gelegenheid wordt gesteld deze zeer belangrijke kwestie ook tezijnertijd in behandeling te nemen.
Mijnheer de Voorzitter, "last but not least" mijn tweede vraag. Gaarne zou ik van het Bestuurscollege willen vernemen of Uw geacht College reeds op de hoogte is, onder welke voorwaarden Nederland pas bereid zal zijn geldleningen te verstrekken in verband met de uitvoering van de projekten in de 2e fase. Op dit ogenblik wens ik niet dieper op dit vraagstuk in te gaan. Slechts wens ik op dit ogenblik van het Bestuurscollege een bevestiging of ontkenning hiervan, zonder enige verdere uitleg, want tezijnertijd zal de bevolking van de Nederlandse Antillen wel komen te weten, onder welke voorwaarden Nederland pas bereid zal zijn geldleningen te verstrekken voor de projekten 2e fase aan de Nederlandse Antillen, die deze dan door zal verstrekken aan de ontwikkelingsbanken van de eilandgebieden, welke op hun beurt deze leningen zullen doorgeven aan het eilandgebied in kwestie.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

<u>DE HEER J.ERASMUS</u>: Mijnheer de Voorzitter, wij zijn vanavond hier bijeen gekomen voor de behandeling van een uitermate belangrijke zaak, n.l. de aanbieding van de tweede fase Ontwikkelingsplan Aruba. Hoewel ik enerzijds mijn brandende belangstelling en enthousiasme moet erkennen, anderzijds moet ik tot mijn ongenoegen constateren, dat de weg, welke wij genoodzaakt zijn te volgen ter verkrijging van deze buitenlandse hulp, verre van eenvoudig is en met geduld dient te worden bewandeld. Niettegenstaande de moeilijke pro-

cedure en de enigzins onzekere goedkeuring van deze internationale monetaire hulp-verlening, ben ik, mijns inziens, de mening toegedaan dat van de zijde van het Eilandgebied Aruba, i.c. het Bestuurscollege en de Eilandsraad, wat sneller zou kunnen worden gehandeld, voor zover het onze eigen procedure betreft.
Ik bedoel hiermee het volgende: Deze tweede fase Ontwikkelingsplan Aruba werd door het Bestuurscollege bij de Regering ingediend in de maand mei d.j. De Regering, geen bezwaar hiertegen hebbende, heeft dit plan ongewijzigd en met de nodige spoed aan de Nederlandse Regering ter goedkeuring voorgelegd. In hoeverre de Nederlandse Regering en de E.E.G. te Brussel onze ontwikkelingsplannen hebben behandeld is mij niet bekend, maar een ding staat volgens mij vast, en dat is, dat de regeringen niet zullen overgaan tot enige definitieve beslissing alvorens de betrokken Eilandsraden, i.c. die van Aruba - deze plannen officieel hebben behandeld en goedgekeurd. Men denke b.v. wat er gebeurd was met het Eilandgebied Curacao enkele jaren geleden toen de Eilandsraad aldaar de door de Nederlandse Regering en de Antilliaanse Regering goedgekeurde projekten hadden afgestemd en afgekeurd!
Met andere woorden, Mijnheer de Voorzitter, het kan gebeuren dat de Eilandsraad van enig Eilandgebied zo'n projekt kan afkeuren met alle gevolgen van dien en vandaar mijn zo juist naar voren gebrachte opmerking, dat onze Eilandelijke procedure niet de juiste is. Vandaar eveneens de eventuele gewettigde terughoudendheid van Nederland en de E.E.G t.a.v. de behandeling van het meerjarenplan, zoals ik het verdenk.
Dat wil niet zeggen dat wij zo dom zullen zijn om dit projekt af te keuren, maar wel wil ik zeggen dat het een betere aanpak zou zijn geweest als de Raad vroegtijdig m.a.w. ten minste direktopvolgende aan de indiening aan Nederland door de Antilliaanse Regering officieel een beslissing zou hebben genomen. Dan zouden wij een heel eind verder zijn dan vanavond, want dan zou de Nederlandse Regering - met unanieme, of althans met de meerderheid der stemmen van onze Raad - ongetwijfeld meer spoed en interesse aanwenden voor haar definitieve beslissing hieromtrent. Mijnheer de Voorzitter, zou de procedure zoals die momenteel is staatsrechtelijk bepaald zijn, dan verzoek ik Uw College de Regering te willen benaderen om de nodige wijzigingen daarin aan te brengen. Ik ben van mening dat we eindigen waar wij aan zou moeten beginnen.
Bovendien bestaat de Nederlandse Regering uit een aantal nieuwe excellenties, een nieuwe Regering dus. Ik vraag U: Bestaat er een "triple entente" tussen de Regering van Nederland, de E.E.G. en de Antillen of een algemene overeenstemming met de E.E.G. in het algemeen, waarbij er geen principiele wijzigingen, beperking van behandeling, danwel het ongedaan maken van reeds door de lidstaten ingediende ontwikkelingsplannen kunnen plaatsvinden?
Mijnheer de Voorzitter, we hebben, zoals ik reeds eerder in mijn betoog heb gezegd, een ontwikkelingsplan van groot formaat in behandeling, hetwelk van beslissende betekenis voor de toekomst van Aruba zou wezen. Een financieel/economische plan omvattende rond 117.000.000.-- fls. voor de versteviging van onze wankelende economische basis gedurende een periode van 5 jaar. Ik weet niet - mochten Nederland en de E.E.G uiteindelijk goedgunstig op deze plannen beslissen - of Aruba in staat zal zijn de eventuele uitvoering en spenderen van deze gelden in 5 jaar tijd te verwerken of misschien in een kortere periode. Ik voorzie wel een niet te onderschatten gevaar omtrent de uitvoering van deze projekten;
1) ongeacht of zij vroeg of 2) laat of te laat zullen zijn voltooid.
Wanneer ik het woord "vroeg" zeg, dan bedoel ik een gezamelijk en spontane aanpak van al de projekten ineens welke tot gevolg zou hebben, een premature afdoening van werkgelegenheid. Dat zou wel enigzins onmogelijk zijn, als men bedenkt dat Aruba niet over voldoende geschoolde vakmensen beschikt. Zou het Bestuurscollege dit systeem van aanpak wel willen aanpassen, dan schuilt daarin het gevaar dat de meeste vaklieden buitenlan-

ders zullen wezen. Het gevolg: Dè logische vlucht van deviezen en anderzijds het herschapen van werkeloosheid. Dit zou wel het ideale systeem wezen, als er op Aruba genoeg vaklieden te vinden waren, omdat een spoedige afdoening van deze projekten zou betekenen een spoedige op volle toeren draaien van onze economische mechanisme met gevolg dat wij daarop aansluitend verder zullen trachten andere middelen van bestaan elders te verkrijgen in de vorm van buitenlandse hulp. Maar zoals ik reeds gezegd heb, is deze aanpak hoogst onwaarschijnlijk. De tweede keuze nl. het laat of te laat voltooien van deze projekten is ook niet de juiste weg, aangezien hierin eveneens het gevaar schuilt dat door een eventuele onopzettelijke vertraging van de uit te voeren werkzaamheden, wegens diverse belemmeringen bepaalde ondernemingsbedrijven hierdoor een zekere indirekte monopolie zouden kunnen verkrijgen of beter gezegd, dat vanwege de langzame uitvoering het ongetwijfeld zou kunnen gebeuren dat telkens en enkel een of twee ondernemingsbedrijven werkzaam zullen zijn met een bepaalde permanente werkzaam zijnde groep arbeiders en dat logischer wijze hierdoor een belangrijk deel van de arbeidende klasse zonder werk en zonder middel van bestaan zou komen te verkeren. De Engelse gezegde is hier zeker op zijn plaats:"The horse is dying while the grass is green!" Vandaar, Mijnheer de Voorzitter, zou ik Uw College willen sugereren om met alle voorzichtigheid maar tevens met alle diligentie te werk te gaan, door een middenweg te kiezen, om zodoende aan een doeltreffende en systematische rangschikking van dit meerjarenplan - naar gelang van importantie en efficiente uitvoerbaarheid - te geraken.
Dus met andere woorden, een besliste rechtvaardige verdeling van het dagelijks brood voortvloeiende uit de te verkrijgen buitenlandse hulp.
In verband hiermede, wil ik Uw College voorstellen om de huidige omscholing zoveel mogelijk op te voeren.
Ook wil ik Uw College vragen of er enig verschil bestaat in de procedure van hulpverlening tussen de Antillen en Suriname. Ik heb U deze vraag persoonlijk gesteld, Mijnheer de Voorzitter, omdat U een deskundige bent op dit gebied. U hebt Aruba meerdere malen in Nederland en bij de E.E.G. vertegenwoordigd en ik meen dus, dat U zeer zeker op deze vraag kunt beantwoorden. Het gaat hierom: Mijnheer de Voorzitter, men leest vaak in de plaatselijke pers dat premier Pengel naar Nederland is getogen voor de verkrijging van financiele hulp. Na een paar weken leest men weer dat premier Pengel teruggekeerd is met gunstige resultaten in de vorm van honderden miljoenen! Er is geen sprake van het opstellen van plannen. Er is geen sprake van het uitnodigen van deskundigen voor financiele en andere onderzoekingen, wat wel het geval is met de Antillen. Gaarne zie ik Uw antwoord tegemoet.

Mijnheer de Voorzitter, nu ga ik ertoe over U enkele vragen te stellen en opmerkingen te maken over het Ontwerp zelf. In de memorie van antwoord heeft het Bestuurscollege het gehad over de leningen, terwijl Uw College terzake zich verwijst naar Ab.1961 no.44. In artikel 1, sub. e en f van die bewuste ab. zijn de volgende punten bepaald:"Vergroting van de Prinses Beatrix luchthaven, inclusief bouw van een stationsgebouw en onder f, bouw van een fosforzuurfabriek. Deze projekten zijn tot nu toe niet uitgevoerd en uiteraard zijn de daarvoor verkregen geldleningen niet besteed. Ik vraag het Bestuurscollege of er een overschot is geweest vanwege de niet uitgevoerde projekten, zo ja, zijn deze gelden anders besteed dus, aan andere projekten? Zo niet, is het Bestuurscollege bevoegd tot het houden van de een of andere reserveringskas of dan wel bevoegd tot het aanwenden van deze gelden voor andere doeleinden?

Mijnheer de Voorzitter, het Bestuurscollege heeft van de hulpverleningsgelden grote bedragen besteed aan het Water- en Energiebedrijf, nl. voor het opwekken van meer elektrische stroom, voor het genoeg bevoraden en de voorziening van water voor het gehele eiland en "last but not least", de uiteindelijke verwerving van de rendabiliteit van dit bedrijf. Ik vraag het Bestuurscollege in verband hiermede hoe hetstaat met de rendabiliteit in de

laatste jaren na de recente uitbreiding, de aflossing van de betrokken leningen niet mee gerekend? Zou de rendabiliteit niet een gunstig beloop hebben, wat de oorzaak hiertoe te wijten is?
Voor de infrastructuur is in dit aangeboden meerjarenplan een bedrag van fl.4.000.000.-- opgebracht voor de vervanging van twee eenheden van het Waterplant. Wat denkt het Bestuurscollege met deze twee oude eenheden te doen? Verder zegt het Bestuurscollege dat de voorziening van water aan de Palm Beach de levering van water aan cruise-schepen in ernstige gevaar brengt. Wordt dit hoeveelheid water gecontroleerd? Zo ja - hoeveel? Overigens vraag ik Uw College welke belangrijker is: Water voor cruise-schepen of water voor de Palm Beach?
Voorts is door Uw College vermeld de uit te voeren werken voor de aanleg van ca 5500 meter leiding langs de nieuwe hoofdweg vanaf de Waterfabriek tot Wayacká, alwaar aansluiting wordt verkregen op het leidingsstelsel van Oranjestad, 'tzelfde voor wat betreft de 3700 m leiding langs de L.G. Smith boulevard van Oranjestad naar de Eaglebeach. Bestaat er niet reeds leidingen in deze distributie gebieden? Of worden oude leidingen vervangen door nieuwe? Het is mij nl. niet duidelijk wat het Bestuurscollege bedoelt in haar antwoord.
Wanneer kan de bouw van de scholen en de luchthaven worden tegemoet gezien? Wat is de vertraging met de bouw van de luchthaven geweest? Mijnheer de Voorzitter, op pagina 2 van deze zelfde Memorie van Antwoord zegt Uw College het volgende:"Aangenomen wordt, dat voor die projekten of onderdelen daarvan, die niet zijn uitgevoerd voor 1 januari 1967, de mogelijkheid wordt opengelaten voor financiering uit de kredieten van de eerste fase. Mocht achteraf blijken dat deze gedragslijn door Nederland niet wordt geaccepteerd, dan zal alsnog worden getracht deze projekten via de 2de fase te financieren."
Deze opmerking luidt zeer onschuldig maar wemelt van onduidelijke zinssneden: bv. aangenomen zal worden - getracht zal worden - etc.
Ik ben de mening toegedaan, dat als een nieuw projekt helemaal niet in aanmerking komt voor financiering en vervolgens uitvoering, dan is dat wel te begrijpen dat het niet zo erg is. Maar als men spreekt over het niet completeren van bepaalde onderdelen van een projekt en dat men trachten zal om financieringshulp alsnog te verkrijgen voor de afbouw hiervan, dan koester ik de vrees dat dit alles enkel maar zal blijven bij luchtkastelen. Met andere woorden: Het is dus best mogelijk dat Nederland op een bepaald moment zegt, heren, tot zover met de hulpverlening. Als de mogelijkheid van een eventuele weigering van doorfinanciering hieromtrent niet bestaat, dan zou het Bestuurscollege hierover niet gerept hebben. En wat zal het Bestuurscollege doen wanneer dergelijke gevallen zich mochten voordoen, dus wanneer in bepaalde projekten grote bedragen zijn geinvesteerd doch wegens tekort of gebrek aan financieringsmiddelen niet tot voltooiing daarvan kan worden gekomen? Men denke bv. over het gefaalde hotelprojekt op Sint Maarten. Ongetwijfeld zijn er daar grote bedragen in dat projekt geinvesteerd en door betreurenswaardige omstandigheden voor zover mij bekend is de verdere bouw stopgezet. Natuurlijk is de oorzaak van deze mislukking van een heel andere aard dan hetgeen ik in mijn beschouwing naar voren heb gebracht maar met de realistische mislukte bouw van dat hotel in St.Maarten dient men hier op Aruba degelijk rekening te houden. Ik hoop dan ook dat geen enkel soort projekt om geen enkele reden hier op Aruba geen doorgang zal vinden.

Mijnheer de Voorzitter, in de tweede fase is een bedrag van fls. 300.000.-- voor bodemgebruik i.c. landbouw opgenomen. Het Bestuurscollege zegt in haar Memorie van Antwoord hierop, dat binnen afzienbare tijd een commissie van landbouwdeskundigen uit Europa een onderzoek terzake zal beginnen.
Mijnheer de Voorzitter, dit zinnetje "binnen afzienbare tijd" is een fraaie parlementaire uitdrukking, maar een zinnetje soms zonder begin en zonder einde. Het zou beter wezen als het Bestuurscollege gezegd had: In de eerste

helft van 1967 etc. Dan hebben wij een onvervalste houvast voor het onderzoek van deze aangelegenheid. Niet dat ik geen vertrouwen in de woorden van het Bestuurscollege heb terzake, maar alleen om de noodzaak en ernst te benadrukken. Voor de economie van de kleine man in het bijzonder is dit van beslissende betekenis voor zijn middel van bestaan in eerste instantie. Maar men moet zich bovendien over iets heel anders bedenken en dat is het grote gevaar ten aanzien van de explosieve wereldsituatie en het door het Caraibische Zee omringde zeer belangrijke eiland Aruba, waar ons dagelijks brood voor ongeveer 98% uit invoerprodukten bestaat. Een wereldramp is voor de gehele wereld ontegenzeggelijk katastrophaal, in het bijzonder voor Aruba, dat over bijna geen enkele agrarische middel van bestaan beschikt. Daarom wil ik het Bestuurscollege verzoeken de nodige stappen te willen nemen om de zojuist genoemde deskundigen zo spoedig mogelijk uit te nodigen voor het stellen van onze bodem- en landkundig onderzoek. Geconstateerd wordt, Mijnheer de Voorzitter, dat in het verleden geen serieuze aandacht aan onze landbouw is geschonken. De redenen hiervan liggen in het feit dat ons land een welvaartstaat WAS! Maar momenteel is ons land niet de Antilliaanse welvaartstaat van 15 of 20 jaren geleden en derhalve moet ons Gouvernement alle middelen aanwenden, in dit geval wil ik het Bestuurscollege aanbevelen adecuate voorlichting te geven over landbouw, veeteelt en alles wat daarmee gepaard gaat. Stimuleer de arbeidende bevolking over deze mogelijke belangrijke, economische aangelegenheden door het verstrekken van renteloze voorschotten met gunstige voorwaarden of door het verlenen van subsidie aan onze Arubanen. Laat de Werkverschaffing voor geinteresseerden kosteloos omheiningen en schoonmaak van gronden voor veeteelt en landbouw aanbrengen. Zelfs welvaartstaten als Nederland en Frankrijk en andere landen verlenen subsidies aan de agrarische bevolking, financieel en materieel.

Mijnheer de Voorzitter, in het voorlopig verslag van de begroting voor 1967 heb ik vragen gesteld omtrent het onderzoek van de fosfaatlagen op Aruba. Ik hoop dat van Uw zijde het niet overbodig geacht zal worden wanneer ik dezelfde vraag stel, aangezien juist in dit meerjarenplan deze ter sprake worden gebracht. Dus de vragen omvatten algemene informaties omtrent het onderzoek en de reden van de vertraging daarvan. Over ditzelfde onderwerp staat op pagina 14, dat over de hoeveelheid fosfaaterts 132.000 ton hoogwaardig is en dat - en nu komt de regel waarover ik het zal hebben - gezien deze reserve de vestiging van een fosfaatverwerkende industrie technisch mogelijk maakt. Deze zinsnede is mij niet duidelijk, Mijnheer de Voorzitter. Waarom zal deze reserve de technische vestiging mogelijk maken? Volgens mij heeft de reserve fosfaaterts niets te maken met de technische vestiging. Met andere woorden men kan elke fabriek technisch vestigen zonder een of andere reserve van "raw material". Of misschien bedoelt het Bestuurscollege dat de economische verantwoording de vestiging van deze industrie wettigt. Dat is iets anders.

Mijnheer de Voorzitter, over ditzelfde onderwerp zegt Uw College in de Memorie van Antwoord, dat de ontginning van fosfaat afhankelijk zal zijn van de rendabiliteit van de fosforzuurfabriek. Ik heb gemeend van Uw vroegere uiteenzetting te kunnen begrijpen dat de fosforzuurfabriek afhangt of eventueel zal afhangen van de produktie en "processing" van fosfaat, maar in Uw antwoord is het juist het omgekeerde. Ik vraag Uw College het volgende: Zijn de "processing" van het fosfaat- en fosforzuurfabriek zelfstandige bedrijven of niet? Zo ja of zo niet, welk bedrijf hangt af van het andere? Welke van deze is belangrijker? Verder zegt Uw College dat op de basis van het resultaat van het onderzoek van fosfaat van de Longyear Co. de geschiktheid voor industriele verwerking nader zal worden bestudeerd. En dat op grond van de te verkrijgen resultaten verder zal worden onderzocht op welke wijze deze technische mogelijkheid economisch zou kunnen worden toegepast. (Hier spreekt Uw College over economie). Nu rijst mijn vraag: Zal dus de eventuele goedkeuring van de financiering voor de bouw van de fosforzuurfabriek afhangen van de resultaten en financieel rapport van het onderzoek

van de Longyear Co? Deze vraag is ongeveer uniformeel met de juist door mij gestelde. Over de afdeling "fonds voor kleine industrieen" zegt Uw College dat in eerste instantie het benodigde kapitaal op fls.600.000.-- zal afhangen van het particuliere bedrijfsleven. Ik vraag Uw College dan ook hoe het tot nu toe staat met de samen- en medewerking van het particuliere bedrijfsleven in het algemeen omtrent de initiatieven en verder intensivering van onze economische ontwikkeling van overheidswege. Volgens mij laat het particuliere bedrijfsleven veel te wensen over voor zover betreft hun financiele medewerking.
Mijnheer de Voorzitter, ik ga mijn algemene beschouwing vanavond beeindigen, maar alvorens daartoe over te gaan kan ik niet nalaten U persoonlijk dank te zeggen voor Uw welwillendheid onze Raad te hebben uitgenodigd voor een onofficiele gedachtenwisseling hieromtrent, in het Aruba Caribbean Hotel. Deze bespreking heeft ongetwijfeld een belangrijke bijdrage verleend aan de leden van onze Eilandsraad, waardoor wij in de gelegenheid zijn gesteld om van dit onderwerp een diepgaande en serieuze studie te maken.
Mijn hoop wil ik bij voorbaat uitspreken, dat Aruba deze financiele hulp zo spoedig mogelijk zal verkrijgen. - Ik dank U.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik zal mij beperken tot enkele vragen, aangezien ik van plan ben bij de aanstaande begrotingsbehandeling terug te komen op deze projekten van de tweede fase. Allereerst, Mijnheer de Voorzitter, lees ik hier in Uw Memorie van Antwoord, dat de projekten, het stationsgebouw, schoolgebouwen en inrichtingen, brug over de Spaans Lagoen, weg Balashi/Kibaima, geheel worden gefinancieerd met bijdragen à fonds perdu uit het ontwikkelingsfonds van de E.E.G. Hiervoor behoeven derhalve geen lening te worden aangegaan. Ik zou gaarne van het Bestuurscollege vernemen of deze projekten reeds door de E.E.G. zijn goedgekeurd en of de daartoe aan te wenden gelden ook zijn toegezegd.
Mijnheer de Voorzitter, ook ik verkeerde onder de indruk dat wij gefinancieerd zouden worden uit het ontwikkelingsfonds van de E.E.G. Maar van de commissie, waarmee wij besprekingen mochten hebben,van het Europese Parlement van de E.E.G., heb ik een ander geluid gehoord. Daar heb ik gehoord dat men bezig is werkelijk de plannen te bekijken, maar men staat erop dat de Antillen eerst aan de verplichting voldoen. Die verplichtingen, hebben zij uitgedrukt, bestaan uit algehele afschaffing van invoerrechten op de produkten van de aangesloten landen.
Men heeft daar gezegd, Mijnheer de Voorzitter, dat de Antillen sinds 1 januari 1965 in gebreke is en Suriname sinds 1 januari 1964 in gebreke is. Men staat erop, dat zowel de Antillen als Suriname deze op zich genomen verplichtingen, nakomen. Mijnheer de Voorzitter, dat is een heel ander geluid dan hetgeen wij hier horen. Ik wil daarom ten aanzien hiervan mij alleen maar beperken tot enkele vragen en opmerkingen, die ik naar voren zou willen brengen, want ik wacht op de notulen die ons toegezegd waren bij deze bespreking.
Een ander gevaar heb ik ook gezien, Mijnheer de Voorzitter, en daaromtrent zou ik ook ten opzichte van het Bestuurscollege haar zienswijze in deze wensen te horen. In het statuut van de E.E.G. staat namelijk dat er geen discriminatie kan worden gemaakt ten opzichte van een persoon behorende tot een lidland. Voor zover ik weet, Mijnheer de Voorzitter, worden noch Martinique noch Guadeloupe aangerekend als "kolonies", maar als delen van Frankrijk. Die behoren dus tot een lidstaat en die zullen, wanneer hier industrieen opgericht zullen worden, vrije toegang moeten hebben. Ik zou gaarne de zienswijze van het Bestuurscollege hieromtrent willen vernemen opdat eenieder kan inzien wat voor gevaar het voor ons oplevert, wanneer b.v. enige industrieen hier geplaatst mochten worden. Deze mensen zullen hier toestromen en men zou ten opzichte van hen, wat de toelating betreft, geen discriminatie kunnen gebruiken.
Mijnheer de Voorzitter, een ander geluid dat ik daar ook heb gehoord is dat men niet van plan is enige projekten, industrieen dan, te financieren.

Ik zie hier het zout-projekt. Ik zou graag willen weten of dit alleen maar door Nederland gefinancieerd zou worden, Mijnheer de Voorzitter. Voorts zou ik ook gaarne willen weten of de financiele hulp van Nederland afhankelijk zou zijn van de financiele steun van de E.E.G. of dat zij helemaal los van elkaar staan. Dat is ten opzichte van de onrendabele projekten die voor 50% door Nederland zouden worden gedekt en 50% à fonds perdu zouden worden gegeven.
Mijnheer de Voorzitter, hier zie ik ten opzichte van de bouw van een hotel van 200 kamers, dat de gronden, waarop dit hotel gebouwd zal worden in eigendom toebehoort aan het Eilandgebied. Ik zou nu willen vragen of het in erfpacht of in huur zou zijn gegeven.
Ten opzichte van het hospitaal, Mijnheer de Voorzitter, meen ik dat oorspronkelijk dit zou worden opgenomen door een commissie gevormd door de Lago en de Stichting San Pedro Hospitaal, samen met het Eilandsbestuur en dat daarvan een rapport zou worden opgemaakt. Gaarne verneem ik, Mijnheer de Voorzitter, of een dergelijk rapport tot stand is gekomen en tot welke bevinding men is geraakt. Van de andere zijde, Mijnheer de Voorzitter, heb ik gehoord dat van de stichting San Pedro Hospitaal er weinig belangstelling bestaat voor een nieuwe hospitaal en dat men zelfs beweert dat er geen levensvatbaarheid daarin gezien wordt. Gaarne zou ik vernemen of deze geruchten op waarheid berusten en of deze door het Bestuurscollege kunnen worden ontkend en of het Bestuurscollege ons een andere visie hierop zal kunnen geven.
Mijnheer de Voorzitter, zoals ik in het begin heb gezegd, werd ons in de commissie zowel in Strassburg als in Brussel behoorlijk gewezen op onze verplichtingen die bestaan o.a. uit vrijdom van invoerrechten van de lidlanden. En, Mijnheer de Voorzitter, als ik het goed heb gevolgd, heeft men het daarvan laten afhangen of men verder financiele hulp al of niet zal verlenen. Gaarne zou ik willen vernemen of het Bestuurscollege andere inlichtingen hieromtrent kan geven. Daarom, Mijnheer de Voorzitter, beperk ik mij alleen tot deze vragen en in tegenstelling met de vorige sprekers zal ik niet diep op dit onderwerp ingaan, maar ik zal wachten op de notulen die ons zijn toegezegd bij de bespreking met de Commissie toen in Europa. Ik dank U.

DE HEER A. WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, deze projekten, die thans aan ons worden voorgelegd in de tweede fase van het Ontwikkelingsplan Aruba zijn ook bedoeld om bij te dragen tot de verbetering van de economie, verbeteringen op het sociale vlak en voor verbetering van toerisme en ook met het oog op het scheppen van meer werkgelegenheid voor de bevolking.
In dit verband, speciaal wat betreft werkgelegenheid voor arbeiders, moet ik constateren, dat het Bestuurscollege nu pas bezig is met de scholing van een eerste groep arbeiders. Het is toe te juichen dat men thans begonnen is, ofschoon dit eigenlijk een beetje laat is en in dit verband wil ik nogmaals de aandacht vestigen op de Eenvoudige Technische School die ook in dit verband goed werk had kunnen verrichten voor de jongelieden, die thans als het ware op straat lopen en die geen vak bijgebracht kunnen worden, om straks, tenminste een werkgelegenheid te kunnen vinden bij deze projekten.
Mijnheer de Voorzitter, ik wil even een opmerking maken omtrent de uitbreiding van de waterfabriek. Als ik terug mag gaan tot de vestiging van de eerste nieuwe fabriek van 20 miljoen gulden - die al bijna 30 miljoen kost - en ons 10 duizend ton water per dag geeft. Een paar jaar terug was het nodig uit te breiden met nog 3 duizend ton en dat heeft ons weer iets meer dan 3 miljoen gulden gekost. In dit plan, Mijnheer de Voorzitter, wil men nu weer gaan uitbreiden met 6000 ton en dat zal ons weer ongeveer 10 miljoen kosten. Nu spreekt het Bestuurscollege merkwaardig genoeg niet van "uitbreiding" maar van "vervanging". Ik kan mij nog goed herinneren toentertijd, toen wij het nieuwe water-projekt goedkeurden, dat men ons toegezegd heeft dat dit projekt gebaseerd was op een periode van 20 jaar, dat was toen de afschrijvingsperiode.

Maar het schijnt dat nu reeds twee van de units als schroot moeten worden afgeschreven. Dus straks worden ze als schroot behandeld. Ik vraag mij af wat er dan loos is met de waterfabriek. Kan het Bestuurscollege misschien klaarheid in deze brengen? Dit onder meer brengt ons tot een zekere, ik zou niet zeggen verdenking, dat er iets loos is, maar wel constatering van het feit, dat er steeds verliezen zijn bij dit bedrijf. Dit moet zeker aan iets te wijten zijn. Ik vraag mij af of de bedrijfs-efficientie van deze fabriek wel op een normale pijl is. Dus vergeleken bij alle andere fabrieken. Mijnheer de Voorzitter, ik kan niet aannemen, dat in een paar jaar tijd, na zoveel investeringen van ettelijke miljoenen en daarbij nog met die elektriciteitsopwekking daarbij, Mijnheer de Voorzitter, - ik zou zeggen bijna 90 miljoen in totaal - wij nog steeds niet met een behoorlijke verlaging van het watertarief kunnen komen.
In dit verband wil ik nogmaals naar voren brengen, dat zij, die geprofiteerd hebben van al die investeringen de grote bedrijven zijn en niet de kleine man. Ik wou graag van het Bestuurscollege willen vernemen hoeveel de produktie thans per dag is en hoeveel de afname per dag is momenteel.
Verder zien wij in dit ontwikkelingsplan dat er verschillende projekten zijn die wij reeds naar voren hebben gebracht in deze Raad en die nu in het plan voorkomen. Dit speciaal op het sociale vlak. Echter moet ik nogmaals vaststellen, zoals ook bij de behandeling van de eerste fase, dat men maar weinig rept omtrent het bevorderen van landbouw. Men is nu pas bezig om dus weer een paar experts vanuit het buitenland te halen om de zaak te bestuderen. Ik geloof het wel, Mijnheer de Voorzitter. Na zoveel bestuderingen van andere professoren in het verleden, waarover de heer Geerman het had, Mijnheer de Voorzitter, had men toch het een en ander reeds kunnen doen. Echter, Mijnheer de Voorzitter, zijn al die rapporten als het ware in de laden geschoven of zij zijn verdwenen, Mijnheer de Voorzitter. Zij zijn er niet meer denk ik. Landbouw is van primaire belang. Men beseft dit niet, maar, Mijnheer de Voorzitter, toen er toentertijd sprake was dat het misschien tot zeer ernstige gevolgen zou komen tussen Rusland en Amerika met het geval van Cuba, toen hadden enkele mensen zich een direkt beeld kunnen vormen van de toestand die zich hier zou kunnen voordoen als men zulk een toestand had gekregen. Mijnheer de Voorzitter, als men een maand of twee zonder import zou blijven vanuit het buitenland Mijnheer de Voorzitter, dan zijn wij weg. Men moet iets doen aan de landbouw en het kan gedaan worden. Er zijn ettelijke terreinen, die braak liggen en als er een behoorlijke waterconservatie is op Aruba, Mijnheer de Voorzitter, dan kan men toch iets aan landbouw doen. Maar ik moet tot mijn spijt vaststellen dat er bijna niets gedaan is in de laatste 10 a 15 jaar.
Mijnheer de Voorzitter, ik meen in dit rapport van het Bestuurscollege te moeten opmerken, dat er misschien sprake is dat de Elmar in de toekomst weer tot verlaging van elektriciteitstarief zou kunnen overgaan. Ik zou graag willen vernemen van het Bestuurscollege of de Elmar reeds het aantal kilowatts, zoals hier is gesteld, heeft bereikt. Hier staat dat de Elmar meer dan 10.000 kilowatt afneemt, dan krijgen wij zeker een lager tarief. In de toekomst zal het dan zaak zijn om korting op het elektriciteitstarief te geven voor de bevolking.
Verder moet ik vaststellen dat er verschillende P.M.-posten staan in deze plannen. Ik zie hier b.v., dat de ontginning van fosfaatlagen, fosforzuurfabriek, fonds voor kleine industrieën, de bedrijfsgebouwen dan, P.M. zijn verantwoord. Ik vraag mij af of het de bedoeling is om deze projekten op de lange baan te schuiven, of hoe zit dat nu?
Verder, Mijnheer de Voorzitter, zoals het het geval was met de projekten van de eerste fase, zouden wij onze goedkeuring zeker aan de tweede fase willen geven, maar dan natuurlijk onder enkele voorwaarden, net als bij de eerste fase. Dus dat het Bestuurscollege de Raad geregeld op de hoogte dient te houden van de ontwikkeling en voortgang van deze projekten.
Ten tweede, dat de contracten ter inzage dienen te worden gelegd, waar

mogelijk, voordat zij getekend worden. Ten derde, alle projekten moeten in het openbaar worden aanbesteed. Ten vierde, de projekten moeten ten doel hebben zoveel mogelijk werkgelegenheid te scheppen voor de plaatselijke bevolking, dus dat men zo min mogelijk personeel uit het buitenland importeert en verder dat er geen discriminatie zal plaatsvinden bij het aannemen van personeel bij deze projekten vanwege de politieke kleur. Ik dank U.

DE HEER L.A.I. CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, alhoewel reeds uitvoerig over dit punt werd gesproken door mijn mede-fraktieleden, vind ik het toch opvallend, dat ik op een en ander punt terug moet komen. In de huishoudelijke vergadering bij de behandeling van deze aanbieding van de projektenlijst had ik aan het Bestuurscollege voorgesteld om contact op te nemen met de Lago Oil & Transport Company om de mogelijkheid te bespreken over het terugnemen van de Rodgers Beach en omgeving ter bevordering van het toerisme. Ik kreeg als antwoord - een zeer teleurstellend antwoord, moet ik zeggen - dat "ons College onlangs besloten heeft tot het instellen van een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van de Overheid, zakenlieden van San Nicolaas, een vertegenwoordiger van de Kamer van Koophandel een van de Arubaanse verenigingen van handelaars en een van de Lago Oil &, Transport Company, welke commissie tot taak heeft in breed verband na te gaan, de mogelijkheden tot vergroting van de economische ontwikkeling van San Nicolaas en omgeving en het College daaromtrent aanbeveling te doen. Het komt ons wenselijk voor om de aanbevelingen van deze commissie af te wachten waarna kan worden bepaald welke voorzieningen, waaronder ook toerisme voor San Nicolaas kan worden getroffen". Als ik mij niet vergis, Mijnheer de Voorzitter, heb ik ook indertijd bij het oprichten van deze commissie gelezen, dat het Bestuurscollege deze commissie de tijd van zes maanden heeft gegeven om een rapport op te maken en dat rapport aan het Bestuurscollege aan te bieden. Ik meen hieruit te begrijpen dat het Bestuurscollege bedoelt dat zij na deze zes maanden misschien gaan bekijken wat de mogelijkheden zijn om iets te doen. Laten wij eerlijk zijn, Mijnheer de Voorzitter. Als dit rapport klaar is en als er te zijner tijd iets gedaan zal moeten worden, dan zal het huidig Bestuurscollege niet meer op de stoel waarop zij vandaag zit, zitten. Dus ik vind dit antwoord zeer verontrustend en zeer teleurstellend. Ik had verwacht, Mijnheer de Voorzitter, dat het Bestuurscollege tenminste besprekingen met de Lago zou voeren om de mogelijkheid te bekijken van de terugname van deze landerijen en dan de mogelijkheid bestuderen om deze tot ontwikkeling te brengen. Maar helaas zie ik hiervan voorlopig niets komen en wij moeten dan wachten op rapport van een commissie. En, Mijnheer de Voorzitter, alhoewel ik deze commissie geluk wens, moet ik tot mijn teleurstelling stellen, dat er geen volksvertegenwoordiger benoemd is in deze commissie, een volksvertegenwoordiger die eigenlijk met deze mensen meeleeft, die hun problemen kent en die met hen in deze omstandigheden moet samen wonen. Er zijn leden benoemd in de commissie die hun best zullen doen en dat verwachten wij ook. Maar ik had ook verwacht dat er volksvertegenwoordigers hierin zouden zijn opgenomen. Misschien heeft het Bestuurscollege haar redenen waarom zij geen volksvertegenwoordigers hierin heeft willen laten opnemen. Ik laat dit daarom aan het Bestuurscollege over voor wat betreft die regeling. Mijnheer de Voorzitter, bij het doorlezen van deze aanbieding zie ik dat er voorgesteld wordt om volkswoningen te bouwen.
Op bladzijde 23 staat er: "het aantal krotwoningen kan worden gesteld tot 550 waarvan in de Village te San Nicolaas 400 en elders 150.
Mijnheer de Voorzitter, het spijt mij om dit te zeggen, maar het Bestuurscollege maakt plannen en draagt de plannen aan deze Raad voor, zij biedt ze daarna aan de Regering,aan, daarna worden die plannen met de Regering in Nederland of elders besproken, maar Mijnheer de Voorzitter, eerlijk gezegd, gebeurt er volgens mij verder niet veel meer.

Met veel fanfare werd de ex-Minister-President van Nederland, de heer Cals in de Village gebracht, hij heeft overal rondgelopen en gekeken maar verder heb ik er niets meer van gehoord. Ik had tenminste verwacht, nadat deze heer daar de omstandigheden had gezien, dat een en ander ter sprake gebracht zou worden bij de Nederlandse Regering. Misschien zullen wij op een nieuwe Minister-President moeten wachten, die weer met veel fanfare door de Village zal worden geleid, voordat wij een en ander zullen komen te horen.
Ik hoop, dat dit punt met enige spoed door het Bestuurscollege zal kunnen worden behandeld en dat het Bestuurscollege ook te zijner tijd zo gauw mogelijk een en ander zal doen om dit bij de verschillende instanties naar voren te brengen en er de nodige spoed achter stelt, zodat er iets in deze Village, waarover zoveel in deze jaren is gesproken, gedaan zou kunnen worden .
Mijnheer de Voorzitter, er wordt ook ergens in deze Memorie van Antwoord gesproken over de Holiday Inn. Ik zou graag willen weten hoe het nu staat met dit Holiday Inn-projekt. Gaat het door of gaat het niet door of is het misschien naar Curacao overgegaan? In deze projektenlijst zie ik dat wij aan Nederland of aan de E.E.G. verschillende gelden vragen.
Wij moeten ook andere kansen nemen, Mijnheer de Voorzitter, om zoveel mogelijk de economische toestand van ons eiland op te bouwen. Daarom wil ik vragen, Mijnheer de Voorzitter, of het waar is dat de heer Hazeleger bij 't Bestuurscollege geweest is en aanbiedingen heeft gedaan om een hotel op Aruba te laten bouwen en dat hij geen medewerking van het Bestuurscollege heeft gekregen en daarom naar Curacao is vertrokken. Ik weet niet of dit waar is, Mijnheer de Voorzitter, en ik hoop ook dat het niet waar is, maar gaarne zou ik willen weten wat er hier gebeurd is. Indien het waar is dat wij hier mensen krijgen, die hun geld willen investeren en geen medewerking krijgen, dan vraag ik mij af hoe wij dan van de Nederlandse Regering of anderen kunnen verwachten dat zij gelden beschikbaar stellen, wanneer wij de kansen niet aangrijpen die voor ons liggen.
Ik moet vanavond dit ook zeggen, Mijnheer de Voorzitter.

Wat betreft het ziekenhuis is mijn persoonlijke mening, dat ik liever had gezien, dat het Bestuurscollege, indien nodig, het Lago Hospitaal overnam en dit exploiteert of dat men het huidige ziekenhuis hier in de stad vergrootte en deze f.16.000.000., als wij die ooit van Nederland krijgen, te gebruiken voor het bouwen van twee hotels, een op de Palm Beach en een in de Lago Colony. Met deze f.16.000.000 kunnen twee hotels gebouwd worden en U zegt zelf dat voor elke kamer minstens twee mensen werk zullen krijgen. Maar, Mijnheer de Voorzitter, dat kan men van een hospitaal niet verwachten. Ik wil ook van deze gelegenheid gebruik maken om te zeggen dat ik wel een voorstander van een hospitaal ben, maar geen hospitaal op het Eagle Terrein. Ik ben voorstander van een hospitaal, als het ooit gebouwd zal worden, op Poos Chikito, dat meer in het middel van het eiland ligt.
Verder denk ik dat de andere plannen goed ik elkaar zijn gezet. Ik hoop, dat zij te zijner tijd de nodige goedkeuring van de verschillende instanties zullen krijgen in Nederland of elders. Maar, Mijnheer de Voorzitter, ik meen, dat het Bestuurscollege en de Landsregering meer aandacht hieraan moeten besteden en zoals de heer Erasmus gezegd heeft, laten wij hopen, dat wij net als de heer Pengel geluk mogen hebben. Ik dank U.

DE HEER F.D.FIGAROA: Mijnheer de Voorzitter, wij hebben hier voor ons liggen de projektenlijst van deze tweede fase van het ontwikkelingsplan Aruba. Natuurlijk zullen wij onze medewerking verlenen opdat deze projektenlijst zo spoedig mogelijk de nodige aandacht zal genieten van de betrokken instanties zowel in Nederland als in Brussel. Toch zouden wij gaarne bij de uitvoering willen voorstellen, dat een bepaalde voorrang wordt gegeven op bepaalde projekten.

Onder meer hadden wij het zo gedacht: De economische ontwikkeling, onderwijs, maatschappelijke zorg en sociale werk, volkshuisvestiging en volksgezondheid. Eerlijk gezegd zien wij de noodzaak niet in van bijvoorbeeld een jachthaven. Voor mij is volkshuisvesting van veel meer belang dan een jachthaven. Ook het onderwijs moeten wij niet vergeten.
Het is mij opgevallen dat in al die uitleg over deze projektenlijst, er niets staat van het onderzoek naar aanwezigheid van olie langs de kuststroken van Aruba of in de territoriale wateren van Aruba.
Enige maanden geleden was men bezig, als ik mij niet vergis was het vóór de verkiezingen, ik weet het niet zo precies meer - met een onderzoek. Gaarne zou ik van het Bestuurscollege willen vernemen of het Bestuurscollege enige nadere inlichtingen heeft gekregen omtrent dit onderzoek. Voorts vernam ik gaarne een en ander over de mogelijkheid dat het Bestuurscollege misschien zou kunnen informeren hoe het staat met de investering van winsten hier op het eiland behaald.
Voorts zullen wij in de tweede ronde verder kijken wat er nog zal komen.

DE VOORZITTER: Thans zullen wij overgaan tot de beantwoording in de eerste ronde.
Ik zou, niet zo zeer als Voorzitter, maar als lid van het College, dat in het bijzonder belast werd met de coordinatie van de welvaartsplannen, de beantwoording op mij nemen.

De heer Geerman heeft het gehad over de Lago Colony en de eventuele overname van deze Colony door het eilandgebied en over een brief, die hij hierover gericht had aan het Bestuurscollege, indertijd, waarin hij diverse voorstellen heeft gedaan. Thans verzoekt hij een afschrift van deze brief te doen toekomen aan de Raad. De heer Geerman heeft ook nog gevraagd of wij naar aanleiding van zijn brief contact hebben opgenomen met de Lago of niet.
Ik kan de heer Geerman mededelen, dat wij contact hebben gehad met de Lago zelfs voordat wij de brief van de heer Geerman hadden ontvangen. De Lago was voordien al bezig zelf na te gaan wat de mogelijkheden waren en het is ons bekend, dat zij een deskundige instantie hebben ingeschakeld om hierover een rapport uit te brengen.
Inmiddels - en hiermee beantwoord ik eigenlijk ook enkele andere leden die het hierover gehad hebben - is van particuliere - van meer dan een - zijde belangstelling getoond hiervoor en het is ons bekend dat hierover onderhandelingen gaande zijn met de Lago. Niet zo zeer de Colony zelf, althans niet de Colony in de eerste plaats, maar meer de Esso Club met de faciliteiten en de beach en alles wat daarbij hoort en eventueel ook de Golf-Course en de colony voor zover er nog woningen zouden zijn, die niet meer nodig zijn voor de Lago zelf. Wij worden door de Lago op de hoogte gehouden van deze onderhandelingen en, zoals ik reeds gezegd heb, zijn wij bekend met het feit, dat er van particuliere zijde hier grote belangstelling voor bestaat. Ook de commissie, die benoemd is voor San Nicolaas zal zeker haar visie hierover geven. Wij hebben niet de indruk, dat het thans opportuun is en ook niet nodig zal zijn, dat het eilandgebied zich nu op dit vlak gaat begeven. Indien particulier initiatief en particulier kapitaal belangstelling tonen en mogelijkheden zien, dan geloof ik dat dan juist de overheid "private enterprise" de kans moet geven. Het zou kunnen dat men op een moment een beroep doet op het eilandgebied om steun.
Ik zou willen voorstellen om dat eerst rustig af te wachten. Ik kan U de verzekering geven, dat het Bestuurscollege haar belangstelling zal blijven tonen voor deze zaak en contact zal blijven houden met de Lago hierover. Mocht er straks steun nodig zijn, dan moeten wij eerst afwachten om te zien wat die steun inhoudt, hoe de financiering van het projekt zal wezen -, of het een gezond projekt is wat de financiering betreft - voordat

wij zelf daar ook in gaan meedoen. Aan het verzoek van de heer Geerman om de Raad een afschrift te doen toekomen van de brief die hij indertijd als volksvertegenwoordiger aan het Bestuurscollege heeft gericht, hebben wij geen bezwaar en wij zullen gaarne aan zijn verzoek voldoen.

Dan heeft de heer Geerman het gehad over de landbouw en de deskundigen die bezig zijn met het onderzoek en ook hier heeft hij een brief gememoreerd die hij als volksvertegenwoordiger gericht heeft aan het Bestuurscollege met 19 voorstellen. Ook van deze brief zullen wij een afschrift sturen aan de Raad, zodat de Raad hier kennis van kan nemen.
Uiteraard is het Bestuurscollege zeer erkentelijk voor deze brieven en de vele andere die wij van de heer Geerman hebben mogen ontvangen.
U zult natuurlijk wel begrijpen, dat het niet altijd mogelijk is om op deze individuele voorstellen en adviezen altijd zonder meer in te gaan. Wanneer de heer Geerman een bepaald voorstel wil doen, dan zou het misschien beter zijn om dit in de Raad te doen, want dan weet het Bestuurscollege of de Raad er in meerderheid achter staat of niet.
Maar als dus bij wijze van spreken elk van de 21 raadsleden brieven gaan schrijven aan ons met allemaal voorstellen, dan wordt het voor het Bestuurscollege op zijn zachts gezegd een beetje moeilijk. Maar wij zijn zeer erkentelijk, uiteraard, voor deze goede ideeën, zoals wij erkentelijk zijn voor de goede ideeën van een ieder en wij zullen daar zoveel mogelijk rekening meehouden.
Wat betreft het landbouwprobleem, waar dus ook de heer Werleman het over gehad heeft en ook andere raadsleden, is deze zaak niet zo eenvoudig. Wij weten allemaal dat landbouw op Aruba uiteraard een moeilijke zaak is, niet alleen voor wat betreft de bodemgesteldheid, maar ook wat betreft het watertekort en de waterprijs. Het is U bekend, dat door de Antilliaanse Regering in samenwerking met de eilandsbesturen een staf van deskundigen is aangetrokken uit Nederland en uit Frankrijk en deze staf deskundigen is al, ik meen een maand of twee bezig, zowel op Aruba als op de andere eilanden, een onderzoek in te stellen. Dit onderzoek zal het eerste zijn dat ooit gedaan is in de Antillen op zo'n uitgebreide en 'n grondige basis. Men zal niet alleen de bodemgesteldheid onderzoeken maar ook hydrographisch een onderzoek houden. Ook de waterbehoefte van landbouw en de mogelijkheden wat het water betreft zal men dus bestuderen. Men zal ook komen met concrete adviezen en voorstellen. Men maakt dus in de eerste plaats een onderzoek van de mogelijkheden wat landbouw betreft, maar men zal in het eindrapport ook concrete voorstellen doen ten aanzien van deze mogelijkheden dus wat wij zouden moeten doen en hoe wij het zouden moeten doen.
Ik kan U mededelen dat wij dus contact hebben met deze mensen.
Het is werkelijk een vrij grote ploeg van deskundigen op allerlei gebied. Het wordt echt groots aangepakt, maar hier is natuurlijk wel enige tijd meegemoeid. Het is ons niet mogelijk om U toe te zeggen wanneer het eindrapport wordt uitgebracht. Ik geloof dat de heren dat zelf nog niet weten, maar wij verwachten, dat hier nog vele maanden mee gemoeid zullen zijn. Ik wil geen toezegging doen, maar ik meen, dat de streefdatum eind volgend jaar is. Dat is dus niet alleen voor Aruba, maar voor alle eilanden.
Het lijkt ons raadzaam om, alvorens maatregelen te treffen of stappen te nemen dit rapport af te wachten, omdat het op zeer deskundige basis wordt opgesteld en ik kan U de verzekering geven, dat het ook niet mogelijk zal zijn om kredieten te verkrijgen, noch van Nederland, noch van het E.E.G.-ontwikkelingsfonds voordat het rapport uit is. Nederland neemt bepaald de houding in om eerst af te wachten wat dit rapport adviseert voordat men kredieten beschikbaar stelt voor de landbouw. Maar U kunt dus wel concluderen dat hier dus de nodige aandacht aan wordt besteed van overheidswege. Het feit op zich dat deze staf wordt aangetrokken en dat dit onderzoek wordt ingesteld getuigt van het feit, dat het Eiland en het Land hier dus

volledige aandacht aan geven en dus op deskundige wijze laten nagaan wat wel de mogelijkheden zijn.

Dan heeft de heer Geerman gevraagd of het het Bestuurscollege bekend is welke de voorwaarden zijn van Nederland voor geldleningen in verband met de financiering van de tweede fase.
Ten aanzien van de tweede fase zijn de onderhandelingen gaande tussen de Antilliaanse Regering en de Nederlandse Regering. Ik ben niet in een positie om antwoord te geven op de vraag van de heer Geerman.
Misschien dat deze voorwaarden bekend zijn, misschien niet. Ik weet het niet. De onderhandelingen vinden niet plaats tussen het Bestuurscollege en de Nederlandse Regering. Deze vraag kan dus eigenlijk beter gesteld worden aan de Minister van Financiën.
Dan heeft de heer Erasmus diverse vragen gesteld en heeft onder andere gevraagd of de projekten in de tweede fase reeds door Nederland en Brussel in behandeling zijn genomen. Hij had liever een andere procedure gezien, namelijk eerst een uitspraak van de Eilandsraad en dan pas de projekten uitsturen naar Nederland en Brussel.
Hij is van mening, dat de procedure, die door hem wordt voorgesteld een snellere afhandeling met zich mee zou hebben gebracht en hij is ook van mening, dat het feit dat dit niet is gebeurd, in Nederland en in Brussel een zekere terughoudendheid met zich mee heeft gebracht.
Hij is dus van mening, dat wij op een andere wijze nu veel verder zouden zijn geweest. Ten-slotte vraagt hij of er nog veranderingen kunnen komen, ten aanzien van deze projekten. Ik meen, dat hij bedoelt in verband met de regeringswijziging in Nederland.
Ik kan de heer Erasmus antwoorden, dat de projekten zoals ingediend door Aruba en de andere eilanden inderdaad in behandeling zijn genomen door Nederland en Brussel.
Niet alleen in Nederland en in Brussel werden deze projekten inmiddels bestudeerd, maar sindsdien zijn deskundigen, zowel uit Den Haag als uit Brussel in de Antillen geweest, ook op Aruba en die hebben besprekingen gevoerd. U hebt misschien vernomen dat hier oud-Minister de Paus is geweest met een delegatie uit Den Haag om met de Antilliaanse Regering te onderhandelen hierover en zij hebben ook besprekingen met ons gehad.
Zo is er ook een delegatie geweest uit Brussel met de heer Wiersing en daarmee zijn besprekingen geweest over de projekten van de tweede fase voor wat betreft de E.E.G. Deze projekten zijn dus echt in behandeling. Zij worden behandeld en er wordt ook onderhandeld. Ik kan de heer Erasmus mededelen, dat er van enige terughoudendheid niets is gebleken, maar dan ook niets. Integendeel. Er wordt met de grootste voortvarendheid aan gewerkt en wij hebben nimmer iets gemerkt van enige terughoudendheid en ook niet van het feit door de heer Erasmus gesteld, dat men liever een uitspraak van de Eilandsraad had gehad. Ik moet het dan ook bepaald tegenspreken, dat met een andere procedure wij nu veel verder zouden zijn geweest. Integendeel. Ik wil daar nog even op ingaan, want de procedure die door het Bestuurscollege thans wordt gevolgd is dezelfde procedure die wij in de eerste fase hebben gevolgd. In het begin van dit jaar in de Eilandsraad en ook bij de begrotingsbehandeling vorig jaar heb ik als Voorzitter van het Bestuurscollege medegedeeld welke procedure wij zouden gaan volgen. Ik heb U toen uitgelegd, dat wij de procedure van de vorige keer zouden toepassen, namelijk, dat wij de Raad voortdurend op de hoogte zouden houden. Vandaar ook dat wij deze lijst hebben ingediend bij de Raad en dat, zodra wij ten aanzien van de individuele projekten weten wat Nederland bereid is te doen en onder welke voorwaarden, wij dan de projekten die daarvoor in aanmerking komen aan de Raad zullen vóórleggen.
Wij hebben toen van de Raad begrepen, dat U akkoord ging met deze procedure. Dit is dezelfde procedure, die dus op de andere eilanden en ook door de

Landsregering wordt toegepast. Het is ook niet meer dan logisch, want deze prioriteitslijst is eigenlijk een verlanglijst. Wij mogen gerust aannemen, dat het misschien niet mogelijk zal zijn om al deze projekten gefinancierd te krijgen. Toen deze prioriteitslijst werd opgesteld was het het Bestuurscollege niet bekend, uiteraard, welk totaal bedrag Nederland beschikbaar had. Dus wij hebben een prioriteitslijst opgesteld aan de hand van onze behoeften. Deze lijst wordt nu dus bestudeerd in Nederland en er zijn nu onderhandelingen gaande tussen de Antilliaanse Regering en Nederland en dan zal ons pas blijken welke projekten Nederland in principe bereid is te financieren en onder welke voorwaarden.
Dan pas heeft het zin om ten aanzien van die projekten en wanneer dus ook de voorwaarden bekend zijn deze projekten voor te leggen aan de Raad. Anders weten wij niet eens waar wij eigenlijk over praten.
Dus tenzij de Raad onze procedure in deze wil wijzigen zijn wij voornemens om met deze procedure voort te gaan. Het is ook overal elders ter wereld normaal dat de regeringen en overheden onderhandelen onder voorbehoud dat het Parlement het een en ander zal goedkeuren. Maar anders wordt de onderhandelingspositie erg moeilijk, als wij het op een andere manier zouden gaan doen. Wij zouden dus graag op de oude voet willen voortgaan: dus onderhandelen en de Raad op de hoogte houden, maar steeds onderhandelen onder voorbehoud, dat het Parlement het een en ander nog moet goedkeuren. Dit is dan ook onze bedoeling.
De heer Erasmus heeft gevraagd of de mogelijkheid bestaat dat er nog verandering komt voor wat Nederland betreft ten aanzien van deze projekten. Dat is moeilijk te zeggen. Wij zijn niet betrokken bij de onderhandelingen tussen de Antilliaanse Regering en Nederland. Wij weten dus niet in hoeverre men reeds een bepaald beleid had bepaald. Maar ik kan U wel zeggen, dat onze ervaring met Nederland steeds is geweest dat bij alle regeringen die Nederland heeft gehad ten aanzien van de hulp aan de overzeese rijksdelen men altijd een zeer positieve en een zeer concrete houding heeft ingenomen. Ik zou hier niet op de stoel van de Antilliaanse Regering willen gaan zitten, maar heel in het algemeen gesteld verwachten wij helemaal geen moeilijkheden en zeker geen teleurstellingen.
De heer Erasmus heeft gevraagd of het mij bekend is of er verschil bestaat tussen de manier waarop Suriname wordt behandeld in deze en de manier waarop de Nederlandse Antillen worden behandeld. Hij vraagt of er dus andere voorwaarden worden gesteld voor Suriname dan voor de Antillen.
Hij meent dat Suriname geen plan heeft in te dienen en dat er geen deskundigen naar Suriname gaan. Ik geloof niet, dat het mij past om hierover een mening te geven. Uiteraard hoort men zo nu en dan wel wat.
Ook gedurende besprekingen in Nederland heb ik wel wat opgepikt en hier leest men ook wat in de krant. Hetzelfde wat de heer Erasmus in de kranten gelezen heeft, heb ik ook in de kranten gelezen, maar ik acht mijzelf niet voldoende op de hoogte van de gang van zaken tussen Nederland en Suriname om daar een mening over te geven. Maar ik kan mij niet indenken, dat men dus in Suriname financiering van Nederland zal verkrijgen zonder plannen in te dienen en zonder dat deskundigen worden ingeschakeld.
Ik zal mij daar zeer over moeten verbazen. Maar of er nu verschil bestaat over de manier waarop de Antillen worden behandeld en Suriname, dat kan ik niet beoordelen. Een dergelijke vraag zou misschien beter gesteld kunnen worden aan de Antilliaanse Regering, die daar misschien meer van af weet.

De heer Erasmus heeft gevraagd of er een overschot is in verband met het feit dat het projekt van het stationsgebouw niet werd uitgevoerd en hetzelfde met het fosforzuurprojekt en of met dit overschot een soort reservekas kan worden gecreeerd. In de loop van de jaren hebben er verschuivingen plaats gevonden. Sommige projekten hebben minder gekost, andere hebben meer gekost.

Dit geldt niet alleen voor Aruba maar ook bij de andere eilanden. Een totaal beeld van de stand van zaken voor het totaal bedrag hebben wij op Aruba niet. Dit wordt centraal bijgehouden in Curaçao door de Landsregering. Het is ons dus niet bekend in hoeverre er dus sprake is van overschotten. In ieder geval kan ik de vraag beantwoorden ten aanzien van de reserve-kas. Het is niet toegestaan, noch aan de Antilliaanse Regering noch aan ons om overschotten aan te wenden voor reserves.
Dat is ten ene male niet toegestaan.

De heer Erasmus heeft het gehad over de rendabiliteit van het Water & Energie Bedrijf en wat er gaat gebeuren met de tweede oude eenheden die eventueel vervangen worden. Hiermee kom ik ook aan het punt dat door de heer Werleman naar voren is gebracht. Inderdaad is het Water & Energie Bedrijf nog niet rendabel, maar dat is helemaal geen abnormale zaak, omdat van ieder projekt, dat opgezet wordt voor een bepaalde termijn men mag aannemen en mag aanvaarden dat het een aanloop-periode nodig heeft alvorens rendabel te worden. Het matig onrendabel zijn is echter niet van dien aard, dat men zich daarover ongerust hoeft te maken.
Uiteraard hangt zeer veel af van de verdere groei en van de waterafname en in het bijzonder van de elektriciteitsafname.
Ik wil de heer Werleman beantwoorden, dat er namelijk sprake is van vervanging en niet van uitbreiding.
De heer Werleman heeft ook gesteld dat indertijd bij de bouw van de nieuwe fabriek gesteld werd, dat die fabriek over 20 jaar zou worden afgeschreven. Het volgende heeft zich voorgedaan. De ontwikkeling op het gebied van de research voor de zeewater-distillatie heeft in de afgelopen 5 jaar enorme sprongen gedaan. Men heeft vooral in Amerika van overheidswege vanwege watertekort in bepaalde delen van het land miljoenen dollars beschikbaar gesteld voor research en diverse grote maatschappijen hebben hier veel aandacht aanbesteed. Het gevolg hiervan is, dat men in de afgelopen jaren nieuwe procédés heeft uitgewerkt, die minder kapitaalsinvestering vergen en die economisch veel efficienter draaien, zodanig zelfs dat volgens berekening van onze deskundigen het goedkoper is om een deel van onze huidige fabriek straks te sluiten en toch de lening te blijven aflossen over 20 jaar en daarvoor in de plaats een grotere fabriek, dus die uitbreiding van 6.000 ton, volgens het nieuwste systeem te doen plaatsvinden. Omdat dit nieuwste systeem zoveel meer economischer draait, dus zoveel goedkoper is, is het mogelijk, dat met de aflossing op de oude fabriek, de waterprijs toch nog lager uitkomt. Dit is natuurlijk een zeer merkwaardige situatie waar ook het Bestuurscollege erg van opgekeken heeft en wij hebben deskundigen gevraagd om het nog eens een keertje na te rekenen om er zeker van te zijn dat het zo is. Het is helemaal uitgewerkt geworden en het is inderdaad zo, dat met het moderne systeem de zeewater-distillatie zo goedkoop is geworden dat wij, indien wij in de komende jaren weer zouden moeten gaan uitbreiden - en dat voorbehoud moeten wij dus maken, hetgeen afhankelijk is van de groei in de waterbehoefte - dan zou het inderdaad economischer zijn om een deel van die oude fabriek stop te zetten en die te vervangen met een nieuw systeem en tevens de vervanging op grotere basis te doen plaatsvinden. Dus 6.000 ton in plaats van 4.000 ton. De vraag is uiteraard: wanneer doet zich de situatie voor, dat wij hiertoe moeten overgaan? Dit moeten wij dus even afwachten.
De heer Erasmus heeft gevraagd welke belangrijker is, water aan cruiseschepen of water aan de Palm Beach. Ik geloof, dat de heer Erasmus deze zinsnede heeft uit het rapport, die hij echter verkeerd geinterpreteerd heeft. Hier staat slechts dat water geleverd wordt aan de Palm Beach en aan de cruise-schepen. Maar als men dus niet komt met een reservoir en een boosterpomp, dat dan het water aan de schepen in gevaar komt. Hieruit blijkt al, dat wij dus voorkeur geven aan de hotels en de mensen die op

Palm Beach en Noord wonen. Als wij dus een tekort zouden krijgen dan zullen dus de cruise-schepen het eerst in aanmerking komen om geen water te krijgen. Wij hebben tegenover de cruise-schepen geen verplichting maar tegenover de mensen hier hebben wij wél een verplichting en daar hebt U al eigenlijk het antwoord. Maar wij willen dus trachten in de toekomst om zowel de Palm Beach en omgeving, ook met de ontwikkeling die wij verwachten, plus de schepen te kunnen blijven helpen met water. Vandaar dus dit plan voor uitbreiding van het distributie-net.

De heer Erasmus heeft gevraagd hoe het staat met de bouw van de scholen, die door de E.E.G. worden gefinancierd en hoe het staat met de bouw van de luchthaven. De advertentie voor de openbare aanbesteding voor de E.E.G.-scholen is reeds in de kranten geweest, daardoor kan men dus opmaken dat de inschrijving voor de E.E.G.-scholen zal zijn 15 februari aanstaande. Wij verwachten dat de advertentie voor de openbare aanbesteding van de luchthaven medio december zal zijn. De inschrijving zal dan vier maanden later zijn. Dus 15 april ongeveer.
Dan maakt de heer Erasmus zich bezorgd over de projekten die niet voltooid zijn per 1 januari 1967. Hij noemt het voorbeeld van het hotel in St. Maarten. Hij vreest dat wij met luchtkastelen werken. Ik kan de heer Erasmus gerustsstellen dat dit gevaar echt niet bestaat.
De projekten die reeds in uitvoering waren zijn praktisch voltooid. Voor zoverre er nog restant kredieten zijn gaat het om kleine bedragen die vallen binnen het reeds in principe toegezegd bedrag.
Wij hebben geregeld contact met de Nederlandse Regering ook op ambtelijke niveau en er is geen sprake gebleken van enig gevaar, dat deze kredieten verloren gaan. Anders ligt het met de projekten die nog niet eens in uitvoering zijn, zoals bijvoorbeeld het fosforzuurprojekt en het zoutprojekt. Hierover, ten aanzien van deze projekten hebben wij dus duidelijk gesteld in onze projektenlijst aan de Nederlandse Regering, dat wij dus vragen om deze projekten aan te houden, hetzij in de eerste fase of als dat niet kan voor de tweede fase.
Juist om dat veilig te spelen hebben wij dat gehandhaafd in de projektenlijst voor de tweede fase, zodat Nederland niet achteraf kan zeggen: U hebt er niets van gezegd in de tweede fase en de eerste fase is al voorbij. Of Nederland dit zal doen kan ik natuurlijk niet toezeggen. Dat is dus een beslissing die Nederland moet nemen. Maar wij hebben van onze zijde het zo gespeeld dat men dat niet kon stellen, dat wij nagelaten hebben deze projekten in de tweede fase op te nemen.

Dan heeft de heer Erasmus het ook gehad over de landbouwdeskundigen. Daar heb ik reeds op geantwoord. Deze landbouwdeskundigen zijn dus reeds bezig. U vroeg of wij iets kunnen doen om ze dus zo spoedig mogelijk aan het werk te krijgen. Deze deskundigen zijn al twee maanden bezig. Dus er wordt reeds aan gewerkt.
U hebt het gehad over fosfaatlagen en U zegt dat U de zinsnede niet begrijpt, waar staat dat een bepaalde reserve aan fosfaaterts de techniche mogelijkheid wettigt van een ontginning of een exploitatie. Het is erg moeilijk om hierop te reageren. U haalt hier een regel uit een rapport aan. Het zou natuurlijk makkelijker zijn voor mij als wij dus samen met het rapport voor ons dit zouden kunnen bespreken. Maar het enige dat ik kan zeggen is, wat U daar gesteld hebt - ik ben hier niet in de gelegenheid om het rapport op te slaan - komt hier op neer dat deze hoeveelheid fosfaaterts waar men hier op doelt, van die kwaliteit is dat er technisch geen problemen zijn. Er is namelijk ook een hoeveelheid fosfaat ter plaatse die een hoog ijzer- en aluminium-gehalte heeft. Dat fosfaaterts heeft technisch wel problemen. Dus ik denk dat zij dus dit bedoelen met deze zinsnede.

Dit staat inderdaad los van de economische mogelijkheid. U vraagt of de fosfaatontginning en de fosforzuurfabriek zelfstandige bedrijven zijn en welke van de twee belangrijker is. De fosfaatontginning zou zelfstandig kunnen plaatsvinden, indien wij het fosfaat zouden kunnen exporteren. Het Arubaanse fosfaat komt echter niet in aanmerking voor export, vanwege de kwaliteit. Dus zou een fosfaatontginning op Aruba "for all practical purposes" gepaard moeten gaan met een verwerking van een fosfaat tot enig produkt. In dit geval fosforzuur. Ik kan dus moeilijk spreken van welke belangrijker is. Zij zijn samen even belangrijk eigenlijk. De ene kan niet zonder de andere. U vraagt of de financiering afhankelijk is van het rapport-"Longyear". Het rapport"Longyear"is reeds uitgebracht. Ik meen dat het rapport al 1½ jaar oud is. Dus daar kan het niet meer van afhangen. Trouwens het rapport-"Longyear" is een mijnbouwkundig rapport, dat alleen de aanwezigheid, de kwantiteit en de kwaliteit aangeeft van het fosfaat. Het fosforzuurprojekt en daarmee ook de fosfaatontginning is afhankelijk van de economische mogelijkheden van het fosforzuurprojekt. Dat wil dus zeggen de afname van het fosforzuur. Dit is het grote probleem. De Chemische industrie op Aruba, die in het begin dus in de eerste jaren een grote hoeveelheid fosfor gebruikte voor de kunstmestfabrikatie heeft haar proces gewijzigd. Zij zijn intussen overgeschakeld naar andere produkten. De produktie, of de fabrikatie van kunstmest bij de A.C.I. vergt niet meer de hoeveelheid fosforzuur waar vroeger sprake van was. Die hoeveelheid is nu zo klein dat men dus moeilijk een fosforzuurprojekt daarop kan baseren. Dit nog afgezien van het feit, dat wij een economische moeilijkheid hebben van het maken van fosforzuur op Aruba tegen een redelijke prijs. Hier speelt dus de factor van het hogere ijzer- en aluminiumgehalte een rol, waardoor het erg duur wordt om er fosforzuur van te maken. Het fosforzuurprojekt zit dus zeer moeilijk, tenzij er zich nieuwe mogelijkheden voordoen. Ik heb daar reeds over gesproken in de bespreking die wij informeel hebben gehad met de raadsleden. Doet zich de mogelijkheid voor een goedkoop zoutzuur op Aruba dus als er een chemische industrie hier komt die goedkoop zout kan leveren, dan komt de fosforzuurfabriek weer in de "picture". Ik meen, dat het ons te ver zou voeren om hier dieper op in te gaan op dit moment. Ik weet niet of de heer Erasmus aanwezig was bij onze bespreking toen, maar in een informele bespreking zou ik eventueel gaarne bereid zijn om dieper op deze materie in te gaan.
De heer Eman heeft gevraagd of de E.E.G.-projekten door hem genoemd, dus de scholen, de weg en de brug over het Spaans Lagoen, het stationsgebouw en het ziekenhuis, reeds zijn goedgekeurd en of de gelden reeds zijn toegezegd. De scholen, het stationsgebouw, de weg en de brug over het Spaans Lagoen zijn goedgekeurd en de gelden zijn toegezegd.
Ten aanzien van het ziekenhuis moet ik erop wijzen, dat de E.E.G.-financiering voor het ziekenhuis onder de tweede fase valt. Bij Nederland valt een deel daarvan in de eerste fase. Dus het ziekenhuisprojekt is nog niet goedgekeurd door de E.E.G. Het is nu pas eigenlijk geëntameerd door ons en wordt dus nu bestudeerd.
De heer Eman had het erover, dat hij vernomen heeft, dat de Antillen eerst aan bepaalde voorwaarden zullen moeten voldoen, wil men verdere financiering genieten van de E.E.G. Deze voorwaarden zouden onder meer inhouden algehele afschaffing van invoerrechten ten aanzien van de produkten uit de lidstaten en dat dus hier de financiering verder van zou afhangen. Ook hier vinden weer de onderhandelingen plaats tussen de Antilliaanse Regering en de E.E.G. Dus ik moet wel in de eerste plaats stellen, dat wij ons niet in de positie achten om hierop een antwoord te geven. Wij geloven dat de Antilliaanse Regering bijvoorbeeld in de Staten een veel beter en een vollediger antwoord zou kunnen geven dan wij hiertoe in staat zijn. Het enige wat ik kan stellen is dat ons nooit zoiets is gebleken. Wij hebben dus pas twee maanden geleden de heer Wiersing hier gehad, een van de topfiguren van de E.E.G., wij hebben deze projekten

allemaal besproken en geen een keer is dit naar voren gebracht geworden. Ook niet met de heer Ferrandi. Dus het zou kunnen, dat men dit gesteld heeft in onderhandeling met de Antilliaanse Regering, maar ons is hier niets van bekend. Deze projekten, zoals ik reeds gezegd heb, zijn reeds goedgekeurd, althans zij, die wij zonet genoemd hebben en de gelden zijn toegezegd zonder voorwaarden en zonder voorbehoud.
Ten aanzien van Uw vraag over de discriminatie die niet mag plaatsvinden ten aanzien van personen uit de lidstaten en dat hier ook onder zouden valen burgers uit Martinique en Guadeloupe, is het moeilijk voor ons om antwoord hierop te geven. Wij geloven, dat het beter is dit te verwijzen naar de Antilliaanse Regering. Ons is hier niets van gebleken. Ik kan U mededelen, dat bijvoorbeeld zelfs Nederlanders nog steeds een toelating nodig hebben als vreemdelingen in de Antillen en het zal dus onmogelijk zijn, om burgers uit lidstaten van Europa en ook uit Martinique en Guadeloupe een betere behandeling te geven dan onze broeders en zusters in Nederland. Dus ik neem aan, dat de situatie onveranderd is. Maar ik durf hier geen uitsluitsel hierover te geven. Het lijkt mij beter dit met de Antilliaanse Regering op te nemen. Wel is er sprake geweest - en dat kan misschien de verwarring zijn geweest dat geen invoerrechten mogen worden geheven op artikelen, goederen en materialen, die uit de lidstaten worden geleverd bij de bouw van de E.E.G.-projekten.
Die zijn vrij van invoerrechten. Wanneer hier dus bij de bouw van het stationsgebouw door een fabriek in Frankrijk ramen worden geleverd, dan is dat vrij van invoerrechten. De Antilliaanse Regering gaat daar de nodige wettelijke regelingen voor treffen. Maar U bedoelde in het geheel.
Dan heeft de heer Eman gevraagd of de Nederlandse steun afhankelijk is van de E.E.G.-steun. Deze vraag speelt eigenlijk alleen ten aanzien van het ziekenhuisprojekt een rol. Dit is het enige projekt, waar wij een gecombineerde financiering van Nederland en de E.E.G. hebben aangevraagd. Alle andere projekten zijn aangevraagd óf bij de E.E.G. óf bij Nederland of zij zijn aangevraagd bij beiden, maar om gefinancierd te worden door een van de twee. De vraag of de Nederlandse financiering afhankelijk is van de E.E.G.-financiering geldt dus alleen ten aanzien van het ziekenhuisprojekt en ik kan hier daarom stellen dat het ziekenhuisprojekt in principe reeds door Nederland is goedgekeurd in de eerste fase en dat alle onkosten, die nu gemaakt worden door de architekt en alle andere voorbereidingskosten worden gefinancierd met goedvinding van Nederland. Dus het projekt alszodanig is door Nederland eigenlijk al goedgekeurd en nu is alleen maar de vraag of Nederland en de E.E.G. alsnog tot overeenstemming kunnen komen, zodat de E.E.G. een deel van dit ziekenhuis voor haar rekening neemt. Daar is nog geen definitieve uitspraak over.
De heer Eman vroeg of er een 200-kamer hotel komt te staan op grond van het Eilandgebied en het Bestuurscollege heeft geantwoord in de Memorie van Antwoord van "ja". De heer Eman wil weten of dit erfpacht is of huur. Bedoelt U of het in erfpacht of in huur zal worden gegeven?

<u>DE HEER C.A.EMAN</u>: Aan derden. Niet aan de bouwers van het hotel.

<u>DE VOORZITTER</u>: Het is de bedoeling van het Bestuurscollege om dezelfde gedragslijn te volgen als dus met het Aruba Caribbean Hotel en het Sheratonprojekt. Met andere woorden: indien Nederland in de tweede fase goedkeurt dat wij weer een 200-kamer hotel gaan bouwen, dan zal dit worden gedaan door tussenkomst van een N.V. Hetzij dat wij weer de N.V. Aruven inschakelen of dat er een andere N.V. wordt opgericht. Het is dus nu te primatuur om dit te stellen, maar het zal wel een N.V. worden en dan zal de grond inderdaad in erfpacht worden verleend aan de N.V., die dan eigenaar wordt van het hotel. Dat is dus wel de bedoeling op het ogenblik.

<u>DE HEER C.A.EMAN</u>: Mijnheer de Voorzitter, wij vragen of het reeds uitgegeven is aan derden.

DE VOORZITTER: Nee, nog niet. Het perceel waar wij dus over denken is dus niet in erfpacht gegeven, althans het perceel, dat wij nu in gedachten hebben.

DE HEER C.A.EMAN: Ik weet wel van percelen, die in erfpacht zijn gegeven.

DE VOORZITTER: Er zijn inderdaad percelen, die in erfpacht zijn gegeven. Dan is er een commissie geweest over het ziekenhuis, inderdaad, waarin dus de Lago zitting heeft genomen en de Stichting San Pedro van het Eilandgebied en deze commissie heeft dus een en ander bekeken. Ik kan U mededelen dat deze commissie samengewerkt heeft met de architekt en de hospitaal-deskundige uit Amerika. Intussen zijn er ook hospitaal-deskunkundigen aangewezen door de Nederlandse Regering en nog steeds worden alle plannen voorgelegd zowel aan de Lago als aan San Pedro.
Er is dus geen eindrapport van deze commissie naar gelang er zich een probleem voordoet gaat men dus om de tafel zitten en worden de laatste tekeningen besproken en dan wordt dus een conclussie gemaakt. De commissie wordt dus eigenlijk meer gebruikt om overleg te plegen iedere keer wanneer er zich een vraagstuk voordoet.
U hebt gevraagd of er van de zijde van San Pedro weinig belangstelling bestaat voor het nieuwe ziekenhuis. Hiervan is ons nooit iets van gebleken. Integendeel. Men heeft steeds zeer veel belangstelling getoond om het nieuwe ziekenhuis te mogen exploiteren. Wij hebben zeer vruchtbare besprekingen en onderhandelingen gehad met de Stichting San Pedro en de volledige Raad van Beheer. Er zijn uiteraard enkele moeilijke punten geweest, maar ik kan U zeggen dat deze moeilijke punten, deze principiele punten inmiddels uit de weg zijn geruimd. Wij zijn dus ten aanzien van de hoofdpunten, de principiele punten, tot overeenstemming gekomen met de Stichting. Thans gaan wij een soort concept-overeenkomst opstellen, waarin deze hoofdpunten worden verwerkt en ook verder gedetailleerde punten. Zo ver zijn wij nog niet. Wij hebben dus alleen over de hoofdzaken onderhandeld en hierover is naar wij menen overeenstemming bereikt tot volle tevredenheid van alle partijen en thans zal dus een definitieve overeenkomst worden uitgewerkt. Dan zal dus weer onderhandeld moeten worden.
Ik hoop dat mijn antwoord de heren Werleman en Erasmus tevreden kan stellen, zo niet, dan kunnen zij in de tweede ronde nadere vragen stellen om de zaak nader toe te lichten.
Mijnheer Werleman heeft gevraagd wat de produktie en de afname van W.E.B. per dag zijn. Deze vraag kunnen wij zo voor de vuist niet precies antwoorden. Dus met enig voorbehoud wil ik de heer Werleman antwoorden dat de produktie op het ogenblik gemiddeld ongeveer 8000 metrieke tons per dag is. Ik heb de juiste gegevens niet bij de hand. De afname schommelt tussen de 10.000 en 10.500 m. ton per dag. De afname hangt dus af van de fluctuatie van de waterafname en vooral bij de grote waterafnemers speelt dat een grote rol.

De Elmar heeft nog niet de grens van 10.000 kilowatt bereikt. Dat was de volgende vraag van de heer Werleman.
De heer Werleman vraagt of de P.M. posten (Pro-Memorie) op de lange baan worden geschoven. Dat is niet de bedoeling. Maar wij hadden bepaalde projekten op onze verlanglijst, maar wij waren nog niet zover dat wij hiervan uitgewerkte plannen hadden. Hiervoor zullen dus deskundigen uit Nederland komen. Om niet het gevaar te lopen dat deze projekten niet meer in aanmerking zouden komen in de tweede fase hebben wij gemeend er goed aan te doen deze projekten toch te vermelden in de tweede fase, zij het dan pro-memorie. Deze pro-memorie wil echter niet zeggen dat ze op de lange baan worden geschoven. Integendeel.
Dan heeft de heer Werleman gesteld dat hij in principe akkoord gaat met deze projekten, maar dat hij als voorwaarde stelt dat de contracten

allemaal eerst aan de Raad worden voorgelegd en dat alle projekten in het openbaar worden aanbesteed en dat er geen discriminatie plaatsvindt bij het aanwerven van werknemers. Uiteraard zullen alle contracten en in het bijzonder de financieringscontracten worden voorgelegd aan de Eilandsraad. Dat is voorgeschreven bij de wet.
Wat betreft de openbare aanbesteding is dat ook de bedoeling.
Bovendien is het een van de voorwaarden die Nederland gesteld heeft in de beheersregeling. De E.E.G. heeft ook deze voorwaarde gesteld. Echter heeft Nederland in de beheersregeling de mogelijkheid overgelaten om hiervan af te wijken, maar alleen met toestemming van Nederland.
Er zijn bepaalde gevallen waar volgens Nederland het voordeliger en beter is om het niet openbaar aan te besteden. Ik moet U zeggen, dat wij een beetje vreemd hebben opgekeken, maar dit is dus iets dat niet van ons is uitgegaan maar van Nederland. Tot nu toe heeft zo'n geval zich niet voorgedaan, althans niet voor zover aan ons bekend, maar deze mogelijkheid zit dus wel in de beheersregeling. Uiteraard zal zo'n projekt en ieder projekt individueel aan de Raad worden voorgelegd, zodra het projekt in principe is goedgekeurd in Nederland en de voorwaarden bekend zijn.

De heer Chance heeft het gehad over contact met de Lago over de Rodgers Beach ten behoeve van het toerisme. Ik heb dus reeds medegedeeld, dat deze zaak niet stil ligt en dat wij sinds twee jaar geleden hierover contact hebben met de Lago en dat ons toen gebleken was dat de Lago bezig was met een studie en dat ons onlangs gebleken is dat onderhandelingen gaande zijn met particulieren. Het Bestuurscollege volgt de verdere ontwikkeling uiteraard met grote belangstelling.
De heer Chance vindt het jammer, dat wij eventueel moeten wachten totdat de commissie na zes maanden haar rapport heeft uitgebracht. Dat is niet nodig. De commissie kan ook gedurende die tijd met voorstellen komen en ik kan U mededelen, dat zij dat toevallig al gedaan hebben.
Wij hebben vandaag een brief ontvangen van deze commissie met twee voorstellen. Dus U ziet dat het niet 6 maanden hoeft te duren. Bovendien zal het projekt, dat de heer Chance voor de Rodgers Beach heeft, echt niet aangehouden worden totdat het rapport van de commissie uit is.
De onderhandelingen tussen de Lago en deze mensen gaan dus gewoon door. Het kan dus best zijn - ik kan het niet beloven - dat men dus tot een overeenstemming komt of tot een oplossing komt vóór die 6 maanden.
Dat kunnen wij niet beoordelen.

De heer Chance betreurt het dat er geen volksvertegenwoordigers zijn opgenomen in deze commissie. Ik zou slechts willen zeggen dat het ons betreurt, dat het U betreurt. Het is echt niet de bedoeling geweest om volksvertegenwoordigers uit te sluiten in deze. Wij hadden meer de commissie gezien als een zakelijke commissie in die zin. Wij hebben in de commissie, - omdat het ging om welvaartsproblemen van S.N.- zakenlieden, die in San Nicolaas wonen en werken en daar hun belangen hebben, opgenomen, plus enkele deskundigen. Dus aangezien er hier geen sprake is van een wetgevend of een politiek aspekt hebben wij gemeend met deze commissie te kunnen volstaan. Deze commissie is overigens een vrij grote commissie geworden. Dus onder dat oogpunt geloven wij niet dat het verstandig zou zijn om de commissie al te groot te maken.

De heer Chance vraagt hoe het gaat met het Holiday Inn Hotel en of dit hotel misschien naar Curacoa gegaan is. Dezelfde groep mensen die het Holiday Inn Hotel in Curaçao gaan bouwen, - zoals uit de kranten is gebleken, ik meen de afgelopen week - staan sinds maanden in contact met het Eilandsbestuur. Wij hebben dus zeer vruchtbare besprekingen met deze mensen gehad en zij krijgen van het Bestuurscollege volledige medewerking.

Deze plannen zijn in een ver gevorderde stadium. Alleen van de zijde van de heren werd gesteld, dat zij eerst op Curacao de zaak wilden afronden en daarna die van Aruba. Toevallig zullen er volgende week weer besprekingen zijn met deze heren hier op Aruba.
Het Bestuurscollege stond in contact met Holiday Inn ten aanzien van het tweehonderdkamer hotel dat opgenomen was in de tweede fase. Deze mensen hebben het Bestuurscollege verzocht om de Holiday Inn, wat de Overheid betreft, te laten vallen, zodat zij met de Holiday Inn in zee kunnen gaan. Aangezien wij menen, dat wij het particuliere initiatief niet in de weg mogen staan hebben wij meteen voldaan in dit verzoek.
Wij hebben Holiday Inn geschreven, dat wij afzien van verdere onderhandelingen, omdat particulieren thans bezig zijn met Holiday Inn op Aruba, een hotel te bouwen. Als gevolg hiervan is het Bestuurscollege bezig te onderhandelen met andere hotel-maatschappijen voor de exploitatie van het 200-kamer hotel dat opgenomen is in de tweede fase.
De heer Chance heeft gevraagd of het waar is, dat de heer Hazeleger op Aruba is geweest, hier ook een aanbieding heeft gedaan, doch geen medewerking heeft gekregen van het Bestuurscollege en dat hij daarom naar Curacao is gegaan, waardoor dus geen projekt op Aruba werd gebouwd.
Het antwoord is, dat de heer Hazeleger inderdaad hier geweest is en één keer met ons heeft gesproken. Men had hier op Aruba een "trailerprojekt" willen bouwen. Dus "trailers" op wielen, dus woonwagens op het strand, op onze beach. Het zijn aluminium trailers. Er wordt een heel groot projekt gemaakt en zij wilden een heel groot stuk grond van ons hebben om daar een trailerprojekt te bouwen voor toeristen die uit Holland zouden komen. Wij hebben de heer Hazeleger uitgelegd dat een dergelijke projekt niet past in het bestemmingsplan van Aruba althans niet aan onze stranden, maar dat wij eventueel wel bereid zijn op een andere plaats op het eiland gronden beschikbaar te stellen voor het "trailerprojekt".
Wij hebben de heer Hazeleger uitgelegd, dat wij voor een echt hotelprojekt wel bereid zijn gronden beschikbaar te stellen.
Hij heeft mij medegedeeld dat hij eerst naar Curacao gaat om daar een projekt te realiseren en dat hij daarna, wanneer hij op Curacao klaar is, naar Aruba komt om dan hier ook een hotel te bouwen, een echt hotel.
Sindsdien hebben wij nooit meer iets van hem gehoord.

De heer Chance had liever gezien dat wij het Lagohospitaal overnamen en wij het huidige San Pedro ziekenhuis zouden uitbreiden en moderniseren. In plaats van een nieuw ziekenhuis zou hij liever zien, dat wij het geld gebruiken voor twee nieuwe hotels. Dat laatste is natuurlijk uitgesloten. Wij kunnen niet stellen, dat wij het geld voor het ziekenhuis gaan gebruiken voor twee hotels. Dat zou men in Nederland nooit goedkeuren.
Ik geloof, dat wij al blij mogen zijn als wij in de tweede fase weer krediet krijgen voor een derde hotel op Aruba.
Maar ik vrees dat een krediet voor nog drie hotels in de tweede fase er niet in zit.
Wat betreft het overnemen van het Lagohospitaal kan ik U mededelen dat volgens deskundigen - niet alleen van ons, maar ook van de Lago en de E.E.G. - het Lagohospitaal niet geschikt is om te worden overgenomen en te worden gemoderniseerd. Het is absoluut afgeraden, want het zou veel te duur uitkomen. Hetzelfde geldt voor San Pedro. Er is een rapport van een economische deskundige samen met een hospitaal-deskundige, waarin gesteld werd, dat het financieel economisch niet verantwoord is om San Pedro te gaan uitbreiden en moderniseren. Het is veel goedkoper " in the long run" om een geheel nieuw ziekenhuis te bouwen.
Wat betreft de plaats - de heer Chance heeft gesteld , dat hij de voorkeur geeft aan Poos Chikito - kan ik stellen - wij hebben er meer over gehad - dat het Bestuurscollege ook liever een andere plaats gehad had.

Het Bestuurscollege is uitgegaan van een centrale plaats van het eiland maar toen er door deskundigen hier een studie van werd gemaakt bleek dat er centraal op het eiland weinig gronden of praktisch geen gronden beschikbaar zijn althans domeingronden, die in aanmerking komen voor het ziekenhuisprojekt. Het perceel moet heel erg groot zijn voor het ziekenhuisprojekt met parkeer-terrein enz, verpleegstersgebouwen en noem maar op, bovendien moet rekening gehouden worden met uitbreidingsmogelijkheden. Tenslotte moet dit stuk grond ook helemaal vlak zijn. Als wij op heuvels gaan bouwen dan wordt het veel duurder en noch Nederland, noch de E.E.G. zullen bereid zijn om deze hogere kosten te betalen wanneer het mogelijk is om het ziekenhuis te bouwen op een stuk grond, die wel beschikbaar is. Als gevolg hiervan zijn wij dus op advies van deskundigen terechtgekomen op het westelijk deel van het eiland, níet omdat het Bestuurscollege dat wilde. Integendeel.
De heer Figaroa heeft het er over gehad dat hij bepaalde projekten voorrang wil verlenen, bijvoorbeeld Maatschappelijke Zorg, Onderwijs en dergelijke. Ik kan U de verzekering geven, dat het Bestuurscollege het belang en de urgentie van deze projekten niet onderschat en dit ook onder de aandacht heeft gebracht van de Antilliaanse Regering en de Nederlandse Regering en de deskundigen uit Nederland die hier zijn geweest. Wij zullen de urgentie van de projekten op maatschappelijk gebied en onderwijsgebied met alle kracht aantonen.
Ten aanzien van Uw vraag over het onderzoek naar olie moet ik U verwijzen naar de Antilliaanse Regering, omdat dit dus plaatsvindt onder leiding van de Antilliaanse Regering. Het Eilandsbestuur is hier niet mee bekend. De heer Figaroa heeft gevraagd of nagegaan is geworden hoe de winsten, die hier op het eiland worden gemaakt geinvesteerd worden.

DE HEER F.D.FIGAROA: Ik heb naar voren gebracht of het Bestuurscollege na zou kunnen gaan in hoeverre de winsten, die hier op Aruba gemaakt worden, geinvesteerd worden.

DE VOORZITTER: Ik begrijp wel wat U bedoelt. U bedoelt waarschijnlijk dat de mogelijkheid niet uitgesloten is dat belangrijke delen van de winst die hier gemaakt wordt in het buitenland worden geinvesteerd, in plaats van in de Antillen. Dit is een heel belangrijke zaak en naar mijn smaak geldt het niet alleen voor de winsten die gemaakt worden, maar naar mijn smaak geldt dit ook voor pensioenfondsen, spaarfondsen, verzekeringsfondsen die waarschijnlijk meer in het buitenland beleggen dan in de Antillen. Het is mij bekend, dat dit aspekt de volle aandacht heeft van de Minister van Financiën en van Economische Zaken. Ik meen te weten dat men hier bezig is deze zaak te bestuderen, maar dit ligt niet op het terrein van het Eilandsbestuur en het is moeilijk om een antwoord te geven op de vraag van hoe men dit kan controleren of nagaan. Het is uiteraard mogelijk. Men heeft het in Holland vlak na de oorlog gedaan, maar men kan in tijden van crisis meer doen dan in normale tijden. Het is dus niet zonder meer aan te raden om alle particulieren te dwingen, om mede te delen waar zij hun gelden investeren. Misschien is het wel makkelijker om met bepaalde fondsen en instanties te beginnen. Dat is veel makkelijker.
Men kan dus een regeling treffen dat ze een bepaalde percentage van hun fondsen in de Antillen moeten beleggen. Dan kan men zich nog afvragen welk percentage. Dit ligt echt op het niveau van het financieel- economisch beleid van de Regering, alhoewel ik toe moet geven, dat het een zeer belangrijke zaak is. Hiermee meen ik te zijn gekomen aan het eind van de eerste ronde en ik wil U thans in de gelegenheid stellen om in de tweede ronde het woord te voeren.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats ben ik zeer erkentelijk aan U voor Uw antwoorden op de vragen die ik gesteld heb omtrent projekten in de tweede fase.

Ik heb van U vernomen, dat het Bestuurscollege reeds contact heeft opgenomen met de Lagodirektie, zelfs voordat het Bestuurscollege mijn brief van 31 januari 1965 had ontvangen. Daarin ziet men wel dat het Bestuurscollege energiek is in sommige gevallen. In verband met de overname van de Colony heb ik van U vernomen dat de Lago zelf een deskundige heeft ingeschakeld om de Lago van advies te dienen omtrent hetgeen er met de Lago Colony gebeuren zal in de "longrun".
Verder ben ik zeer blij van U te vernemen, Mijnheer de Voorzitter, dat er van particuliere zijde op het ogenblik ook belangstelling bestaat om gedeelten van de Lago Colony over te nemen, met name; Esso Club, de Rodgers Beach eventueel de Golf Course en dat het Bestuurscollege op de hoogte wordt gehouden door de Lago van de vordering die gemaakt wordt door de particulieren en de Lago. Ik spreek reeds de hoop uit, Mijnheer de Voorzitter, dat te zijner tijd een hotel zal rijzen in de Lago Colony, wat zeer zeker zal bijdragen tot vergroting van de economische ontwikkeling van San Nicolaas.
De Voorzitter heeft mij ook medegedeeld, dat het Bestuurscollege geinteresseerd is in dit projekt. Daarom vraag ik het Bestuurscollege vriendelijk als het enigszins mogelijk is, of het Bestuurscollege de Raad te zijner tijd op de hoogte kan houden van de vorderingen die gemaakt worden, tenminste wanneer er concrete voorstellen uit de bus zijn gekomen. Met andere woorden, de Raad heeft veel belangstelling voor de vorderingen die gemaakt worden door het particulier initiatief en de Lago. Mijnheer de Voorzitter, dit onderwerp is meerdere malen bij de behandeling van de begroting van verleden jaar geëntameerd, omdat de Raad zeer geinteresseerd is in de vorderingen van zaken ten aanzien van de Lago Colony.
Mijnheer de Voorzitter, ik ben ook dankbaar voor de toezegging, dat het Bestuurscollege een afschrift zal doen toekomen aan de Raad van de voorstellen die ik aan het Bestuurscollege heb gedaan in mijn brief dd. 31 januari 1965, betreffende de Lago Colony.
Met betrekking tot de bevordering van landbouw hier op Aruba, Mijnheer de Voorzitter, ben ik U ook zeer dankbaar voor Uw toezegging dat het Bestuurscollege ook een afschrift van mijn brief dd. 3 januari 1966 over dit onderwerp, aan de Raad zal doen toekomen. Ik zal rustig afwachten, totdat deze brief aan de Raad is aangeboden en dat deze brief in de Raad ter sprake zal komen, zodat de Raad in de gelegenheid gesteld kan worden om een beslissing te nemen. Ik hoop, dat wij bij deze kwestie niet aan het Bestuurstafel gaan zitten, zoals bij de kwestie van de h.b.s. Ik zal in de toekomst ook rekening houden met Uw suggestie, dat wanneer ik als volksvertegenwoordiger bepaalde voorstellen heb, dat deze voorstellen voortaan in deze Raad worden geëntameerd, zodat de Raad een uitspraak erover kan doen. Ik zal dus zeker rekening houden met de door U gedane suggestie. Mijnheer de Voorzitter, ik heb ook aan het Bestuurscollege gevraagd of het Bestuurscollege op de hoogte is van de voorwaarden waaronder Nederland bereid zal zijn geldleningen te verstrekken aan de Antilliaanse Regering.
Mijnheer de Voorzitter, U hebt mij geantwoord, dat U niet in de positie bent om die vraag te beantwoorden en U hebt aan mij voorgesteld om deze vraag aan de Minister van Financiën te doen. Mijnheer de Voorzitter, in de nabije toekomst zal de bevolking van de Nederlandse Antillen wel komen te weten welke deze voorwaarden zijn. Op het ogenblik wens ik niet verder uit te wijden over dit onderwerp. Ik wil alleen maar bijvoegen dat wanneer de bevolking van de Nederlandse Antillen nu op de hoogte wordt gebracht van deze voorwaarden, de bevolking dan geprepareerd zal zijn en zij zal niet hoeven te schrikken van de voorwaarden, want er zijn voorwaarden, Mijnheer de Voorzitter. Ik ben er niet van op de hoogte en misschien zijn er weinig mensen die er niet van op de hoogte zijn, maar voorwaarden zijn er wel. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER J.ERASMUS: Mijnheer de Voorzitter, ik wil U dankzeggen voor de verschillende antwoorden, die U mij hebt gegeven omtrent mijn vragen. Ik zal echter niet dieper in willen gaan op deze zaak, want ik heb hoofdpijn. Ik zal alleen maar op een paar van Uw antwoorden reageren. Het gaat over de procedure van de Eilandsraad. U zegt, dat wij vanavond een beslissing nemen t.a.v. het projekt en dat later dan door Nederland na de eventuele behandeling van het plan, de behandeling uiteindelijk weer naar de Eilandsraad wordt verwezen. Ik vraag mij af of deze vergadering vanavond niet overbodig is.
U zei, dat Uw college niet precies op de hoogte is van de stand van zaken tussen Nederland en de E.E.G. Mijnheer de Voorzitter, ik wil U vragen of de Nederlandse Antillen een vaste vertegenwoordiger in de E.E.G. heeft en of er van tijd tot tijd contact met deze functionaris plaatsvindt. Hebben wij aldaar een vertegenwoordiger, dan zou ik het Bestuurscollege willen verzoeken om met deze persoon toch in contact te blijven, opdat wij kunnen weten hoe de zaak staat, voor wat betreft deze hulpverlening.

Mijnheer de Voorzitter, U zei hier dat Longyear reeds een rapport heeft uitgebracht omtrent fosfaatontginning, maar er staat hier in het ontwerp zelf, dat zodra vast komt te staan welk procédé voor de uitvoering van dit projekt zal worden toegepast, kan worden overgegaan tot ontginning. Bent U klaar met dit procédé? Zo ja, waarom is het Bestuurscollege niet reeds begonnen met de exploitatie van fosfaat?
Mijn laatste vraag, die U mij niet beantwoord hebt, is omtrent de medewerking en de samenwerking van het bedrijfsleven in het algemeen ten behoeve van onze economische toestand. Ik dank U.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, vergissen is menselijk, zegt men. Ik zou mij inderdaad kunnen vergissen bij die bespreking in de commissie, vooral omdat de Voorzitter Frans sprak. Wij hadden koptelefoons en wij hadden apparaten om het gesprokene direkt over te plaatsen in het Nederlands, zodat wij zijn woorden direkt in het Nederlands hadden kunnen volgen. De reactie van de Nederlandse, de Antilliaanse delegatie, als van de Surinaamse delegatie was om de commissie erop te wijzen, dat indien wij overgaan tot afschaffing van invoerrechten op de produkten van de lidstaten, wij in grote moeilijkheden komen met onze begroting.
Dus deze fiscale problemen zullen onoverkomend voor ons zijn. De Voorziter van de Surinaamse delegatie heeft daarvoor clementie gepleit, maar naar mijn gevoel, tevergeefs. Men stond erop, dat zowel Suriname als de Nederlandse Antillen zich hebben verbonden vrijdom van invoerrechten op de produkten van de lidstaten te geven in het algemeen en niet zoals U zegt, alleen ten opzichte van materialen, die nodig zijn voor het bouwen van hotels enz. Daarom heb ik gezegd, dat ik de notulen, die ons toegezegd zijn wil afwachten, om mijn veronderstelling te verzekeren.
Mijnheer de Voorzitter, wat U zo even zei, ten opzichte van het waterfabriek namelijk, dat er in de laatste vijf jaren nieuwe procédés zijn ingevoerd en dat men op meer efficienter, meer economischer basis water produceert, herinnert mij aan de uitspraak hierin van het voormalige hoofd van deze dienst dat een paar jaar terug in de Raad heeft verklaard dat de bestelde units reeds waren verouderd. Nu blijkt dit echter niet het geval te zijn. Deze ambtenaar is intussen verdwenen met of buiten zijn wil, dit doet niet terzake.

Mijnheer de Voorzitter, Ik zou U willen verzoeken of wij deze notulen van deze openbare vergadering zouden kunnen krijgen vóór de behandeling van de begroting. Ook zou ik in verband met de begrotingsbehandeling willen verzoeken, dat de behandeling van de hoofdbegroting en de begroting voor de respectievelijke diensten niet meer onderaan op de agenda worden geplaatst.

Ten opzichte van het ziekenhuis ben ik blij te horen, dat de stichting daarin geinteresseerd is en steeds contact heeft zowel met de Lagocommissie als met het Bestuurscollege, want mij is het tegenovergestelde ter ore gekomen, dat men daarin geen levensvatbaarheid ziet, vooral nu in verband met de grote afvloei van arbeiders bij de Lago. Men zou hebben geprefereerd, zoals de heer Chance reeds naar voren heeft gebracht, het huidige hospitaal te restaureren of te verbouwen en te moderniseren. Mijnheer de Voorzitter, ik heb ook gehoord van een plan om een verpleeghuis te bouwen.
U weet wel, Mijnheer de Voorzitter, dat er vele gevallen zijn, bijvoorbeeld bij lelijke beenfractures, dat de patiënten geholpen worden, maar dat zij een lange tijd moeten blijven liggen of een andere ziekte, die een lange rusttijd vergt. Dus wanneer deze mensen na de behandeling geplaatst kunnen worden in een verpleeghuis, dan zouden de prijzen veel lager komen te zijn. De prijzen in het hospitaal zijn altijd onderhevig aan over-head-expenses en die komen dus altijd duurder uit te staan. Volgens mij, als leek, Mijnheer de Voorzitter, schijnt dit een zeer goed idee te zijn en ik wil het Bestuurscollege dit in overweging geven.

Mijnheer de Voorzitter, de heer Erasmus vraagt of wij een vaste vertegenwoordiger hebben bij de E.E.G. Ik zou het niet aardig willen noemen - maar daarom werd ons gewezen, dat wij helemaal niet onafhankelijk zijn. Wij worden niet beschouwd als onafhankelijke landen zodat wij zelfs geen toeschouwer zouden kunnen krijgen in het Europese Parlement of adviseurs. Dat wordt beweerd door Frankrijk en de 18 aangesloten Afrikaanse landen. Men zegt, dat men de drieëenheid niet begrijpt. Men kent alleen het geval, De Vader, Jezus en de H. Geest. Maar deze drieëenheid begrijpt men niet en men acht ons niet als onafhankelijke landen, zodat wij een vertegenwoordiger in het Parlement zouden kunnen krijgen. Ook hieromtrent werd een speciale vergadering met de kamerleden, zowel Eerste als Tweede Kamer in Nederland, gehouden. Men heeft ons er ook opgewezen. Er is een commissie benoemd, die een en ander hier aangaande zou betrachten, maar veel hoop heeft men ons niet gegeven. Wat Suriname heeft in Nederland en in Brussel is alleen maar een vertegenwoordiger in de commissie van het Nederlandse Parlement maar niet in het Europese Parlement. Dus dat is ook een punt in ons nadeel. Mijnheer de Voorzitter, ik heb deze kwestie naar voren gebracht, omdat Uw College - ik wil aannemen zeer te goeder trouw - ons een zeer rooskleurige toekomst voorspiegelt. Het is inderdaad vlak voor de verkiezing, maar Mijnheer de Voorzitter, ik neem aan dat het Bestuurscollege zeer te goeder trouw is, maar met een hongerige bevolking valt niet te spelen. Ik dank U.

<u>DE HEER A.WERLEMAN</u>: Mijnheer de Voorzitter, ik wil alleen maar terugkomen op die nieuwe eenheid, die besteld wordt en het nieuwe procédé, dat uitgevonden is.
Ik ben blij te vernemen, dat men nu een nieuwer systeem heeft uitgevonden, maar het is wel vreemd, dat het Bestuurscollege - of dat U zegt - dat vijf jaar geleden reeds bekend was. Ik vraag mij af, Mijnheer de Voorzitter, bij die eenheid, die besteld is en die in gebruik is gekomen in 1964, waarom had men toen niet het nieuwe systeem genomen van 6000 ton, maar een van 3000 genomen? Mét het Bestuurscollege hoop ik, dat de adviezen van de deskundigen wel zodanig zijn, dat de voorspelling bewaarheid zal worden. Dus dat straks deze nieuwe eenheid van 6000 ton ook de afschrijving zal betalen van de eenheid van 2000 ton, de twee eenheden dus die afgeschreven zullen worden.
Mijnheer de Voorzitter, het rapport van de landbouwdeskundigen zien wij met belangstelling tegemoet. Ik dank U.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, U zei dat U het betreurt, dat ik het betreur, dat er geen volksvertegenwoordigers benoemd zijn in de commissie voor de economische opbouw van San Nicolaas.
Mijnheer de Voorzitter, ik weet, dat U dit misschien niet begrijpt en ik kan het ook best voorstellen, maar mijn mede-collega, de heer Mathew, die op San Nicolaas woont en die, net als ik, de hele dag in contact met deze mensen staat, zal zeker begrijpen waarom ik dit naar voren heb gebracht. Als de mensen op San Nicolaas problemen hebben en wij over een economische opbouw gaan praten, dan zullen de mensen van San Nicolaas, niettegenstaande de goede wil van de heren en het werk dat zij verrichten, niet naar de heer Viana of de heer Whitfield of iemand anders gaan, maar zij komen bij hun vertegenwoordiger. Daarom had ik gezegd - niet dat ík het moet worden - dat ik graag zou zien dat een lid van een P.P.A. - fraktie of de A.V.P. of de U.N.A. er ook in benoemd was om althans ook hun bijdragen te kunnen leveren in deze voorstellen. Maar wij moeten genoegen nemen, Mijnheer de Voorzitter, met het recht, dat wij hebben om deze voorstellen, alhoewel zij ondoordacht zullen worden genoemd, hier in deze Raad naar voren te brengen. Mijnheer de Voorzitter, U zei, dat deze commissie al 2 voorstellen aan het Bestuurscollege heeft voortgedragen. Ik zou gaarne vernemen, Mijnheer de Voorzitter, wat deze voorstellen zijn. Kunt U ons dit vanavond mededelen?
Verder volg ik met belangstelling wat er verder van deze commissie komt en of het Bestuurscollege een en ander voor deze stad of althans het oostelijk gedeelte van Aruba op korte termijn zal doen.
Ik zeg U eerlijk, Mijnheer de Voorzitter, het lijkt of tussen de verkiezingen in het oostelijk gedeelte van Aruba, niet een deel van Aruba is - als ik het zo mag uitdrukken. Ik kan de problemen van het Bestuurscollege wel inzien bij de bouw van het hospitaal, niettemin vraag ik mij af hoe men in ditzelfde rapport spreekt over een volkswoningbouw op Poos Chikito. Ik vraag mij af hoe het mogelijk is dat er wel terrein is, dat goed genoeg is om zoveel honderden huizen op Poos Chikito te gaan bouwen, maar dat er geen plaats is om een hospitaal dat minder grond in beslag neemt hier te gaan bouwen. Misschien betreft dit de een of andere technische reden, die ik als leek niet begrijp, maar eerlijk, Mijnheer de Voorzitter, ik begrijp het niet. Daarom zeg ik dat ik hoop, dat de Raad zich te zijner tijd hierover zal uitspreken en dat zij dan de plaats zal bepalen waar dit hospitaal zal komen te liggen.
Ik had naar voren gebracht het feit, dat, anders dan bezoeken van hoogwaardige heren, er niets anders voor de Village te San Nicolaas gedaan wordt. Ik zie wel dat er hier een voorstel is gedaan. Ik hoop dat deze woningbouw, vooral wat de huizen in de Village betreft, net zoveel belangstelling zal krijgen als onze jachthaven. Ik ben een voorstander van allebei, Mijnheer de Voorzitter, maar woningbouw komt eerst.
Mijnheer de Voorzitter, wij moeten altijd een lange tijd wachten, wanneer wij gelden beschikbaar willen stellen voor huizenbouw en dergelijke.
Is het niet mogelijk, Mijnheer de Voorzitter, dat het Bestuurscollege met particuliere zaken kan onderhandelen, die mogelijk deze huizen kunnen bouwen, bijvoorbeeld de "Futura Bouwmij Aruba" of de een of andere onderneming? Een van deze ondernemingen kan een woningbouw financieren, bijvoorbeeld 3%, 4%, 5% of wat dan ook en de Regering van het Eilandgebied kan dan garant staan hiervoor, terwijl degenen, die deze woningen gaan gebruiken afbetaling moeten betalen in plaats van alles van Nederland af te wachten. Misschien is er een mogelijkheid. Misschien heeft het Bestuurscollege dit al gedaan. Indien dit niet het geval is zou ik graag zien, dat de mogelijkheid door het Bestuurscollege bekeken wordt.
Mijnheer de Voorzitter, gezien het feit, dat mijn fraktieleider in de eerste ronde niet heeft gesproken, namens hem sluit ik mij bij de woorden van de heer Eman en vraag U om bij de behandeling van de hoofdbegroting en van de verschillende diensten deze als enige punten op de agenda te

stellen voor behandeling en als er andere onderwerpen mogen zijn, dat wij die dan in een andere vergadering behandelen, Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Thans gaan wij over tot de beantwoording in de tweede ronde voor zover er hier behoefte aan is. Wij zullen gaarne voldoen aan het verzoek van de heer Geerman om de Raad op de hoogte te houden wanneer er nieuwe ontwikkelingen zijn in verband met de plannen voor de Lago Colony, de Rodgers Beach, de Esso Club en omgeving.
De heer Erasmus - ik hoop dat zijn hoofdpijn niet te wijten is aan mijn antwoord in de eerste ronde - vraagt zich af waarom wij dit nu behandelen en nu een beslissing nemen ten aanzien van de projekten in de tweede fase om het dan naar Nederland te sturen en dan weer te behandelen in de Eilandsraad. Maar dat is niet de bedoeling. Als de heer Erasmus onze aanbiedingsbrief leest, waarbij deze prioriteitslijst wordt aangeboden dan staat hier: Wij hebben de eer U hierbij ter kennisgeving aan te bieden..... en in een latere stadium hopen wij hierop nader terug te komen. Dus U moet dit zien als een van onze pogingen om de Raad op de hoogte te houden van wat wij aan het doen zijn. Wij zijn van plan dit periodiek te blijven doen, want er komen heus nog wel veranderingen hierin.
Pas wanneer wij meer in concreto weten wat er gaat gebeuren, dan pas komen wij bij de Raad voor een beslissing. Het is niet de bedoeling, dat de Raad vandaag een beslissing neemt hierop.

U hebt gevraagd of er een vaste vertegenwoordiger van de Antillen in Brussel is. De heer Eman heeft hier reeds op gereageerd, maar ik geloof niet, dat de heer Erasmus bedoeld had bij het Parlement.
Hij had bedoeld bij de E.E.G.-commissie in Brussel, bij de administratie dus. Er is een Nederlandse delegatie, een permanente delegatie bij de E.E.G. in Brussel. In deze delegatie is opgenomen een vertegenwoordiger van Suriname, die de laatste tijd ook voor de Antillen optreedt.
U verzoekt ons om wel contact te houden met deze vertegenwoordiger, als die er is, maar ik moet U mededelen, dat dat niet toegestaan is.
Het Bestuurscollege mag geen contakt maken of hebben met deze vertegenwoordiger. Het contact vindt plaats tussen de Antilliaanse Regering en deze vertegenwoordiger in Brussel. Ik kan U wel mededelen, dat het mij bekend is dat dit contact bestaat en dat dit contact regelmatig wordt gehouden. Dat kan ik U wel verzekeren.

U vraagt over het fosforzuurprojekt of wij klaar zijn met het procédé. Het hangt echt niet van mij af of dit procédé zover is. Dat is niet het probleem. Het probleem is dat bij het ene procédé er goedkoper zoutzuur nodig is en dat hebben wij niet. Er zou dus een industrie moeten komen - wij zullen daar op moeten wachten - dat goedkoop zoutzuur levert.
Als dat ooit lukt dan kan dat procédé worden toegepast. Het ander probleem is de afzet. Fosforzuur is erg moeilijk te exporteren en de behoefte aan fosforzuur bij de A.C.I., zoals die was, die is er niet meer, althans niet in die mate. Dus er is op het ogenblik niet alleen een kwestie van het procédé, maar er is dus nu ook het probleem van de afzet.
U hebt gevraagd hoe het staat met de medewerking van het particuliere bedrijfsleven op Aruba en U meende in de eerste ronde te concluderen, dat deze medewerking en het initiatief in deze teleurstellend is.
Ik moet U zeggen, dat wij een zeer prettig en voordelig contact hebben met het particuliere bedrijfsleven. Onder andere is dit gebleken, toen wij een bedrag van bijna 1 miljoen gulden nodig hadden om de financiering van het Sheratonprojekt rond te maken. Het particuliere bedrijfsleven op Aruba heeft toen zeer positief gereageerd en heeft werkelijk op fantastiche wijze, zou ik zeggen, haar medewerking verleend aan dit projekt. Dus het is ons nooit gebleken, feitelijk, van een gebrek aan bereidheid of gebrek aan medewerking.

Uiteraard is het Bestuurscollege open voor verder contact met het particuliere bedrijfsleven.
De heer Eman heeft ons nog even toegelicht over wat hij dus begrepen heeft van de algehele afschaffing van de invoerrechten. Ik kan hiervan niet veel van zeggen, want ik ben hier dus niet mee bekend. Ik zou de heer Eman nog willen vragen, wie dit verklaard heeft. U hebt het over iemand die dit gesteld heeft in het Frans.

DE HEER C.A.EMAN: Dat was de Voorzitter van de commissie.

DE VOORZITTER: Dus de Voorzitter van de E.E.G.-commissie. Was het Professor Hallstein?

DE HEER C.A.EMAN: Nee, Mijnheer de Voorzitter, Rochereau, zoiets heet hij.

DE VOORZITTER: Nogmaals, het lijkt mij best in de eerste plaats, zoals U zegt, de notulen af te wachten en eventueel op te nemen met de Antilliaanse Regering.
Gaarne zullen wij voldoen aan Uw verzoek om zo spoedig de notulen op te sturen voor de behandeling van de hoofdbegroting en wij zullen ons best doen om op de agenda van de hoofdbegroting geen andere agenda-stukken te plaatsen dan die die verband houden met de hoofdbegroting.
Dit betekent dus wel - want wij hebben nog wel diverse zaken die nog afgehandeld moeten worden - dat wij in de komende dagen meerdere Raadsvergadering zullen moeten houden, anders komen wij niet klaar.

Het idee van de heer Eman van een verpleeghuis, dat dus een goedkopere verpleging met zich zou brengen dan in een ziekenhuis zullen wij gaarne in studie nemen.

Dan heeft de heer Eman het gehad over het feit, dat het Bestuurscollege een en ander rooskleurig voorstelt in de prioriteitslijst en dat hij dus gaarne aanneemt dat wij in deze te goeder trouw handelen.
Ik stel het zeer op prijs dat de heer Eman uitgaat van de standpunt, dat wij te goeder trouw zijn. Maar toch stel ik er prijs op om erop te wijzen dat wij eigenlijk niet spreken van een rooskleurige toekomst.
U moet toch echt de prioriteitslijst meer zien als een verlanglijst, omdat er behoeften zijn. Wij hebben hier dus echt geen prognose gegeven, geen forecast van onze economische toekomst.
Integendeel. Dit is U gebleken in de aankondigingsbrief van de begroting 1967. Wij zien dus de toekomst wel financieel zeer moeilijk.
Wij hebben hier uitvoerig over uitgeweid in de aanbiedingsbrief. Ik stel mij voor dat straks bij de begrotingsbehandeling wij daarop zeer uitvoerig over zullen praten. Ik wil dus wel vermijden, dat men ten onrechte hier de indruk zou krijgen, dat het Bestuurscollege de toekomst zo eenvoudig ziet, verre daarvan.

De heer Werleman vraagt zich af waarom, indien sinds 5 jaar geleden er een goedkopere systeem is voor de waterverdamping, wij dan nu pas de eenheid van 3000 m3 hebben gekocht in plaats van de oude units te vervangen. Wanneer ik zeg, dat er in de laatste vijf jaren nieuwe ontwikkelingen zijn geweest, wil dat niet zeggen, dat het systeem dat wij het vorig jaar hebben toegepast 5 jaar geleden al bestond. Dus in de afgelopen 5 jaar zijn er dus diverse nieuwe ontwikkelingen geweest.
Toen wij deze units bestelden was dat het beste dat er was.
Wat wij nu van plan zijn te doen met de volgende uitbreiding, wat dus ook vervanging inhoudt, is een systeem dat niet uitgewerkt is, dat is te zeggen, het is nog niet te koop. Onze deskundigen hebben in de toekomst gekeken en hebben dus gezegd op basis van de huidige ontwikkeling en van

de systemen die nu uitgewerkt zijn en op basis van inlichtingen die wij hebben van systemen, die nu uitgewerkt worden wordt verwacht dat binnen 2 a 3 jaar een bepaald systeem mogelijk zal zijn, dat van een bepaalde efficientie zal zijn. Daarop is deze 6000 ton gebasseerd.
Maar wat wij dus eventueel willen gaan doen bestaat nu nog niet, althans het is niet op de markt.
Dan stelt U - en ik kan mij dat indenken dat U dat stelt - dat U hoopt dat onze deskundigen in deze de zaak goed bekeken hebben. Ik kan U de verzekering geven, dat onze deskundigen in deze niet alleen zeer deskundig zijn, maar de zaak ook zeer grondig en voorzichtig hebben bekeken. Maar bovendien kunt U erop rekenen, dat wanneer het zo ver komt dat ook in Nederland de Regering niet zo maar met een miljoenenprojekt in zee gaat zonder deze rapporten ook door de deskundigen in Nederland nog eens te laten beoordelen. Dat lijkt mij toch een behoorlijke "safeguard", ook voor ons.

De heer Chance heeft mij verzocht mede te delen welke de voorstellen waren, die de commissie van San Nicolaas inmiddels onder de aandacht van het Bestuurscollege heeft gebracht. Dit betreft dus een brief, zoals ik reeds mededeelde, die vandaag is binnengekomen. Deze voorstellen hielden ondermeer in, dat in de eerste plaats de commissie mededeelde, dat zij vrij intensief vergaderd heeft gedurende de afgelopen weken en dat zij verwachten klaar te zijn om binnen het gestelde termijn met een eindrapport te komen. Dat zij echter, vooruitlopende op het eindrapport, nu reeds het Bestuurscollege willen verzoeken na te gaan of op San Nicolaas een aktie kan worden uitgevoerd om op te ruimen, waar nodig, en eventueel door verplantingen een en ander te verfraaien. Tenslotte verzoekt men het Bestuurscollege om indien zich gedurende de studietijd of de werktijd van deze commissie nieuwe projekten zouden voordoen om rekening te houden met de mogelijkheid om die projekten op San Nicolaas en omgeving te doen vestigen in plaats van elders. Dit zijn dus min of meer de hoofdpunten van de brief, die wij vandaag ontvangen hebben.
De heer Chance heeft het erover gehad, waarom wel volkswoningen op Poos Chikito kunnen worden gebouwd en niet het ziekenhuis. Ik ben ook geen technicus. Misschien is het best als het zo ver is, dat wij de heer Chance in de gelegenheid stellen om een bespreking mee te maken met de technische mensen, die in deze hiermee bezig zijn. Misschien kan de heer Chance daar dan een meer bevredigende bespreking voeren dan met ons. Ik zou gaarne bereid zijn om zoiets te arrangeren. Het lijkt mij iets dat zeer vruchtbaar en positief is.
U hebt gevraagd waarom wij geen particulieren inschakelen, eventueel voor de volkswoningbouw. Particulieren zouden wellicht geinteresseerd zijn, doch alleen op commerciele voorwaarden.
Dit maakt meteen al de financiering van volkswoningen een dure zaak. Dit is juist de reden waarom wij financiering hebben aangevraagd bij Nederland. Het projekt volkswoningen - en vooral de volkswoningen waarover wij het hier hebben zijn voor de mindervermogenden - is een onrendabele zaak, althans een deel van deze financiering is onrendabel, indien wij de huurprijzen zodanig willen stellen, dat deze bevolkingsgroep waar het om gaat hier ook profeit van heeft en gebruik van kan maken, binnen hun financiele capaciteiten. Maar hiervoor is een financiering nodig, die alleen via een staatsfinanciering mogelijk is. Want als men dit met commerciele financiering gaat doen en ik wil best aannemen dat die beschikbaar is, dan wordt het een hele grote verliespost voor het eilandgebied. Ik zou dus eigenlijk willen aanraden om even af te wachten voordat de financiering via het meerjarenplan mogelijk wordt.
Mijne heren hiermee zijn wij gekomen aan het einde van de tweede ronde. Er is dus verder geen beslissing, die genomen wordt maar mocht er nog leden zijn die het woord willen voeren, dan mogen zij dat wel doen.

DE HEER C.A.EMAN: Dit is alleen maar een toelichting aan de leden, een voorlichting aan de Raad.

DE VOORZITTER: Inderdaad. Dit stuk kan nu ter kennisgeving worden aangenomen en ik kan U dus toezeggen, dat het Bestuurscollege U op de hoogte zal blijven houden, zodra wij dus meer vernemen via de Antilliaanse Regering. Wanneer er dus belangrijke ontwikkelingen zijn op dit gebied willen wij de Raad hierin kennen.

4. Ontwerp-eilandsverordening tot wijziging van de Eilandsverordening aansluitingskosten Water- en Energiebedrijf (Ab. 1958 no. 20). (Ag.no. 295; bijlage 1966 no. 5).

De Algemene Beschouwingen worden geopend.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, dezerzijds hebben wij geen bezwaar tegen deze wijziging. Alleen zie ik hier dat komt te vervallen: ten kantore van deze diensten en de kantoren van Water- en Energiebedrijf. Wat komt er daarvoor in de plaats? Waar moet het dan betaald worden? Bij het Bevolkingsbureau? Bij de Burgerlijke Stand? Ik heb niet de oorspronkelijke verordening in handen, dus kan ik het niet volgen. Maar ergens moet er gesteld zijn, waar er betaald moet worden. Mijnheer de Voorzitter, in dit verband wou ik U ook het volgende vragen. U weet wel dat bij particulieren het personeel betaald wordt of eind of de eerste van de maand. Bij de Lago geldt dit niet. Zij betalen tegen de achtste van de maand en er is een andere betaling die later in de maand plaatsvindt. Intussen worden de rekeningen wat de waterlevering betreft en voor de telefoon en ook stroomlevering uitgezonden, waarvan men dus betaling verlangt, voordat de Lago betaald heeft. Men brengt een boete aan de zogenaamde wanbetalers van één gulden. Ik zou U willen voorstellen om het zodanig te regelen dat zowel waterrekeningen, telefoonrekeningen en bij de Elmar ook te bemiddelen, dat deze rekeningen betaalbaar gesteld zouden kunnen worden in samengang met de betalingsdagen van de Lago.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik ben het Bestuurscollege zeer dankbaar voor deze wijziging, die het Bestuurscollege heeft voorgesteld aan de Raad. Deze wijziging zal zeer zeker in het voordeel zijn van de bevolking en ik neem aan dat de aanvraag van deze aansluiting ook zal geschieden op het hulp-Bestuurskantoor te San Nicolaas, want ik zie hier het woord bureaus. Ik zou dat graag willen zien.

DE HEER F.D.FIGAROA: Ik heb de vraag van de heer Geerman niet goed verstaan, maar zijn alle kantoren van Water- en Energiebedrijf thans ondergebracht op Balashi, zowel van Oranjestad als van San Nicolaas?

DE HEER G.A.ODUBER, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, op de eerste plaats wil ik de heer Eman antwoorden, dat ik blij ben om te horen, dat de eilandsverordening, zoals voorgesteld door het Bestuurscollege geen bezwaar ontmoet. Hij vraagt zich af waar de betaling dus plaats zal vinden. In de aanbiedingsbrief van 9 maart is gesteld bij de centralisatie van de administratie van dit bedrijf in het nieuwe kantoorgebouw te Balashi - wat dus ook de vraag van de heer Figaroa beantwoordt - als naleving van de hierboven bedoelde bepaling van ongerief, omdat belanghebbenden zich steeds naar Balashi zouden moeten begeven. Zonder afbreuk te doen aan de bedoeling van de onderhavige eilandsverordening is het dus om praktische redenen voorgesteld in de aanbiedingsbrief om de plaats aan te duiden, zijnde de Bevolkings-bureaus, zowel van Oranjestad als van San Nicolaas.

DE HEER C.A.EMAN: Zegt U dat het overbodig is om het in de verordening te wijzigen?

DE HEER G.A.ODUBER, GEDEPUTEERDE: Het is overbodig, geloven wij dus, dit in de verordening vast te stellen omdat dit dus gekoppeld wordt aan het andere gedeelte van de verordening, dat zegt, dat bepaalde andere inlichtingen ook bij . Burgerlijke Stand en Bevolkingsbureau moeten worden ingewonnen. Dus wij hebben aansluitingskosten hiermee gekoppeld.

DE HEER C.A.EMAN: Maar dan moet U stellen, dat het daar ook betaald kan worden.

DE HEER F.D.FIGAROA: Mijnheer de Voorzitter, klachten over de waterrekeningen, moeten dit allemaal op Balashi worden ingediend of kan men daar ook mee naar het Bevolkingsbureau.

DE HEER G.A.ODUBER, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, in antwoord op de vraag in de tweede ronde van de heer Figaroa moet ik zeggen dat de verordening hier alleen over aansluitingskosten spreekt.
Wat klachten betreft, hangt af van wat voor klachten zij zijn.
Als er technische vragen zijn ten aanzien van klachten dan zou ik aanraden om die bij de technische afdeling van het Water- en Energiebedrijf voor te leggen. Voor financiële klachten komt men natuurlijk terecht bij de Eilandsontvanger.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik heb van de betrokken gedeputeerde niets gehoord ten aanzien van mijn voorstel om de rekeningen samen te laten vallen met de betaaldagen van de Lago. Als men niet op tijd betaalt, dan krijgt men een boete van f.1,-- en de meeste mensen, die bij de Lago werken wachten op de betaaldagen om zowel water, telefoon en stroomlevering te betalen. Intussen is hen reeds de rekening gepresenteerd en de tijd van betalen is dan reeds verstreken en dan zijn zij in gebreke en dan moeten zij nog f.1,-- boete betalen.
Dus mijn voorstel is om het zodanig te wijzigen dat het samenvalt met de betaaldagen van de Lago.

DE HEER G.A.ODUBER, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, gelet op het verzoek van de heer Eman om deze betalingsdagen samen te voegen met die van de Lago en ook gezien het feit, dat hij hier rekeningen bij bracht van de Elmar particuliere bedrijven dus zal ik willen zeggen dat dit in nadere studie door het College genomen zal worden.

DE HEER J.GEERMAN: Ten aanzien van hetgeen de heer Eman naar voren gebracht heeft moge ik opmerken dat naar mijn bescheiden mening die één gulden, die in rekening wordt gebracht voor de waterrekeningen, pas de 12de of de 14de wordt geheven. Bij de Telefoondienst hebt U kans om tot de 26ste van dezelfde maand te betalen.

DE VOORZITTER: Ik geloof, dat wij kunnen volstaan met de toezegging van de heer Gedeputeerde van Financiën, dat wij dit zullen bekijken, want inderdaad is de ene datum anders bij de verschillende departementen en wij hebben de Eilandsontvang hier niet bij de hand. Dus het lijkt mij beter dat de Eilandsontvanger dit even bekijkt en wij zullen gaarne onzerzijds de toezegging doen dat als het enigszins mogelijk is, wij rekening zullen behouden met het verzoek van het raadslid Eman.

Het ontwerp wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

5. Ontwerp-eilandsverordening tot wijziging van de Invorderingsverordening Aruba 1953 (Ab. 1953 no. 22). (Ag.no. 191; bijlage 1966 no. 9).

De Algemene Beschouwingen worden geopend.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ten aanzien van artikel 1, sub. 2 is hier gesteld: "voor de toepassing van deze Eilandsverordening wordt onder werkgever medeverstaan het pensioenfonds". Ik vind dit geen fraaie redaktie, Mijnheer de Voorzitter. De pensioenfonds is geen werkgever. Men zou het gelijk kunnen stellen met een werkgever.
Daarom zou ik een andere redaktie willen voorstellen.

DE VOORZITTER: Juridisch kunnen wij dat niet anders doen, want wij moeten juist het pensioenfonds laten vallen onder werkgever.

DE HEER C.A.EMAN: Juist. Daarom wordt het daarmede gelijkgesteld. U hebt bijvoorbeeld in het Burgerwetboek dat bepaalde feestdagen aan de zondag gelijkgesteld worden. Dat is de juridische terminologie, de gelijkstelling. Maar om daaronder mede te verstaan werkgever, dat ken ik niet.

DE VOORZITTER: Ik geloof, dat U het zo moet zien, dat voor de toepassing van deze Eilandsverordening onder werkgever mede wordt verstaan pensioenfonds. Dus alleen voor de toepassing van deze verordening.

DE HEER C.A.EMAN: Juist bij deze toepassing van deze verordening wordt het pensioenfonds gelijkgesteld aan werkgever.

DE VOORZITTER: Het spijt mij zeer, maar wij kunnen dit voorstel niet overnemen, want er zijn juridische bezwaren tegen. Dit is naar onze mening juridisch de juiste vorm.

DE HEER C.A.EMAN: U zult daar later moeilijkheden mee ondervinden.

DE VOORZITTER: Wij hopen van niet. Ik stel Uw voorstel en Uw advies op prijs, maar wij kunnen ze in dit geval niet overnemen. Overigens geloof ik niet, dat het van belang zal zijn.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het ontwerp in zijn geheel aangenomen.

6. Brief van het Bestuurscollege dd. 24 mei 1966, houdende verzoek om machtiging tot het voeren van rechtsgedingen inzake de invordering van studiekosten. (Ag.no. 1128; bijlage 1966 no. 12)

De Algemene Beschouwingen worden geopend.

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, hebt U bezwaar dit punt af te voeren tot een andere vergadering.

DE VOORZITTER: Hebt U daar een bepaalde reden voor, want wij zitten hier met een situatie, dat al de vorderingen betreft die niet betaald worden, en zolang de Eilandsraad ons geen machtiging geeft, kunnen wij niet overgaan tot dwanginvordering. Wij hebben in principe geen bezwaar, om het uit te stellen. Als de Raad het wil zal ik het inderdaad uitstellen, maar ik moet er wel op wijzen, dat hiermede de invordering van deze bedragen wordt uitgesteld en dat dus het Bestuurscollege, dat op een gegeven ogenblik verantwoordelijk wordt gesteld voor de inning der gelden, hier geen werk van kan maken.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik kan mij aansluiten bij het verzoek van de heer Finck, omdat deze bedragen toch niet op korte termijn verjaren. Dus U hebt nog altijd tijd om te procederen. Dit is zeer delikaat en voor mij een onplezierige zaak om toezegging te geven tot het procederen tegen de afgestudeerde studenten. Ik zou het alsnog willen bekijken.

DE VOORZITTER: Ik kan mij indenken dat het voor de Raad een onplezierige zaak is. Het lijkt mij toch goed om erop te wijzen, dat hoewel het Bestuurscollege akkoord gaat met Uw verzoek - en wij zullen het dus van de agenda afvoeren tot een volgende keer - dit zeer gevaarlijke consequenties met zich mee kan brengen, indien men de indruk krijgt, dat men door de Raad gesteund wordt bij het niet betalen.
Er is een groot aantal, dat wel betaalt. Dat blijkt uit ons Memorie van Antwoord. Maar wanneer die nu merken, dat degenen, die niet betalen niet worden gedwongen te betalen, dan voorzie ik, dat degenen, die wel betalen ook niet gaan betalen. Ik wil er dus wel op wijzen, dat de verantwoordelijkheid bij de Raad ligt. Het Bestuurscollege heeft haar plicht gedaan en de Raad om machtiging gevraagd. Dus als U uitstel wilt, dan gaan wij daarmee akkoord, maar de verantwoordelijkheid ten aanzien van de invordering van deze gelden ligt dan bij de Raad.
Wij zullen deze agenda-punt dus afvoeren tot een andere keer.

Op voorstel van de heren E.R.Finck en A.Werleman wordt dit agenda-punt afgevoerd van de agenda tot een volgende vergadering.

7. Brief van het Bestuurscollege dd. 23 mei 1966 no. 4762/1965 betreffende de bouw van een eet- was- en kleedgelegenheid bij de haven van Oranjestad. (Behandeling in tweede instantie zoals verzocht in de huishoudelijke vergadering van 21 januari 1966) (Ag.no. 4762/1965; bijlage 1966 no. 1).

De Algemene Beschouwingen worden geopend.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik wens alleen maar een vraag te stellen. Het is mij namelijk ter ore gekomen, dat er een paar weken geleden moeilijkheden zijn gerezen in de haven omtrent het lossen van een Santa-boot. De havenarbeiders hebben de boot niet gelost en de boot is weggegaan. Men stond namelijk sympathiek tegenover de stakende havenarbeiders van Curacao. Berust dit op waarheid of is het maar een gerucht?

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, wij kunnen ons volkomen met dit voorstel tot het bouwen van deze faciliteiten voor de havenarbeiders verenigen. Het zou ons liever zijn geweest, wanneer dit in samenwerking met de scheepvaartmaatschappijen kon geschieden, zoals ook hierin is gesteld. Tezelfdertijd zou ik hier willen verzoeken om de bouw van die bootstallingen te Malmok enz. voor de vissers te bespoedigen.

DE HEER A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, in principe hebben wij helemaal geen bezwaar. Ik zie, dat het Bestuurscollege hier zegt dat er reeds onderhandeld wordt. Wij zijn hier wel vóór, maar ik wil toch hier even stellen dat het beter is, dat men eerst tot een overeenstemming komt, dat men dus dat gebouw daar niet zo maar gaat neerzetten en dat het daarna niet gebruikt wordt. Ook de exploitatie voor dit gebouw dient te worden geregeld, alvorens met de bouw te beginnen.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, ik heb dezelfde vraag als de heer Werleman, want in de Memorie van Antwoordt zegt U, dat U ons te zijner tijd zal inlichten hoe de onderhandelingen zijn gevorderd met de scheepvaartmaatschappij en in verband hiermee wil ik gaarne iets vernemen over besprekingen, die al achter ons zijn en hoe het nou zal gaan met de exploitatiekosten. Kunt U ons mededelen, hoe de stand van zaken thans is?

DE HEER D.C.MATHEW, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, ten aanzien van de vraag van het geachte lid Geerman kan ik zeggen, dat voor zover mij bekend, wij niets van deze zaak afweten.
Ten aanzien van hetgeen door de heer Eman gesteld over de hutjes van Malmok of aan de Palm Beach, kan ik zeggen, dat men thans bezig is aan de bouw van deze stallingen en dat inderdaad rekening gehouden is met alle aspekten bij deze bouw.
Mijnheer de Voorzitter, ten aanzien van hetgeen de heer Werleman naar voren brengt in verband met de lange duur van de besprekingen, voordat men een overeenstemming bereikt, kan ik zeggen, dat dit iets is, Mijnheer de Voorzitter, dat niet zo maar met stel en sprong gedaan kan worden, vooral omdat deze exploitatiekosten steeds terug zullen keren. Dit is iets waar een behoorlijke en degelijke studie aan vooraf moet gaan.
Ten aanzien van de vraag hoe ver men is met de besprekingen, kan ik het volgende stellen. Door de scheepvaart-vereniging Aruba, is een voorstel met betrekking tot de dekking van de exploitatiekosten van de te bouwen faciliteiten gedaan. Zij is in principe bereid een nader te bepalen bedrag per verwerkte tonnelading bij te dragen, waarbij als grondslag voor het te betalen bedrag wordt voorgesteld de verwerkte hoeveelheden, dus lossen en laden in metrieke tonnen. Maar mijn mening, Mijnheer de Voorzitter, vormt het onderhavig voorstel een goede basis voor de vaststelling en aanslag van de te heffen bijdrage en komt mij derhalve redelijk voor. De te betalen bijdrage wordt naar evenredigheid afhankelijk van de activiteit van de verschillende scheepvaartmaatschappijen over hen verdeeld. Voorts zou zoiets zeer eenvoudig zijn, er zal veel administratieve rompslomp hierdoor vermeden kunnen worden.
Dit zou eventueel nagegaan kunnen worden naar aanleiding van die vrachtlijsten enz. en men zou hierdoor nadere controle kunnen uitoefenen.
Wat dit betreft, Mijnheer de Voorzitter, is het nog niet helemaal afgerond. De besprekingen gaan nog steeds door.

DE HEER C.A.EMAN: Mijnheer de Voorzitter, voordat U de vergadering sluit zal ik ook het verzoek willen doen om ons voldoende tijd te geven, liggende tussen de Memorie van Antwoord op ons algemeen verslag van de begrotingen en de behandelingsdag.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, ligt het in de bedoeling van het Bestuurscollege om kerstbonus te geven, want ik heb uit de kranten nog niets kunnen vernemen?

DE VOORZITTER: Mijnheer Geerman, nu bent U al te ver. Dit is niet aan de orde hier. Mijnheer Eman, ik kan U de toezegging doen, dat wij zullen trachten U voldoende tijd te geven tussen de indiening van de Memorie van Antwoord en de behandeling in het openbaar van de begroting. Nu is het wel zo. Wij hebben indertijd de huishoudelijke vergadering uitgesteld en aangehouden vanwege het feit, dat velen van U zich of in Nederland of in Europa bevonden en daardoor is de zaak inmiddels vertraagd.
Wij zijn op Aruba in de loop der jaren steeds erin geslaagd de begroting behandeld te hebben vóór het eind van het jaar. Ik begin te twijfelen nu, vooral in verband met Uw verzoek of dit nu wel zal lukken.

Wij zullen voor de Memorie van Antwoord enige tijd nodig hebben, voordat het geregeld is. Het is veel werk, dat kan ik U wel zeggen. Om dan de Raad ook nog de tijd te geven, dan vrees ik dat wij het dit jaar niet halen en dat wij het volgend jaar pas de begroting kunnen behandelen, hetgeen ik enigszins zou betreuren. Maar goed, wij zullen ons best doen van onze kant om zo gauw mogelijk de Memorie van Antwoord in te dienen en van de andere kant om U dus voldoende tijd te geven om U voor te bereiden op de openbare vergadering.
Mijnheer Geerman, Uw vraag is echt niet ter plaatse hier. Het staat niet op de agenda en om menige redenen kan ik er dus niet op ingaan. Ik kan U de verzekering geven, dat als U Uw vraag stelt als de vergadering eenmaal gesloten is, dat U van mij wel antwoord krijgt op Uw vraag.

Hiermee zijn wij gekomen aan het einde van deze vergadering. Ik dank U allen voor Uw aanwezigheid en medewerking en sluit deze vergadering.

De Voorzitter sluit de openbare vergadering.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van ....

De Gezaghebber.

De Sekretaris,